

RAUTAVAARA

PARAS LUONNOSTAAN

TALOUSARVIO 2022 JA TALOUSSUUNNITELMA 2023–2024

Kunnanvaltuusto **.**.2021

Sisällys

1	Kunnanjohtajan katsaus vuodelle 2022	3
2	Talousarvion yleisperustelut	5
2.1	Kuntastrategia.....	5
2.2	Toimintaympäristö	5
2.2.1	Väestökehitys ja työllisyys.....	6
2.2.2	Talouden kehitysnäkymät.....	7
2.3	Kunnan toiminta	9
2.4	Kuntakonsernin toiminta	12
3	Käyttötalousosa	13
3.1	Hallintopalvelut	13
3.1.1	Kunnanhallitus	13
3.2	Elinvoimapaalvelut	16
3.2.1	Tekninen toimi	16
3.2.2	Elinkeinopalvelut.....	20
3.3	Hyvinvointipalvelut	24
3.3.1	Sivistystoimi.....	24
3.4	Perusturvapalvelut.....	29
3.4.1	Sosiaalitoimi	29
3.4.2	Perusterveydenhuolto	32
3.4.3	Erikoissairaanhoido	34
4	Tuloslaskelmaosa	34
5	Investointiosa	37
6	Rahoitusosa	42
7	Talousarvion sitovuus ja toimintavaltuudet.....	43

1 Kunnanjohtajan katsaus vuodelle 2022

Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittu perustuen viime vuonna tehtyyn ja valtuuston hyväksymään talouden tasapainotussuunnitelmaan. Tasapainotussuunnitelmalla tasapainotetaan kunnan taloutta vuosien 2021–2023 aikana yhteensä noin 375 000 euroa per vuosi. Tasapainotussuunnitelmasta huolimatta tulevan vuoden talousarvio on alijäämäinen -630 000 euroa. Varsinkin perusturvapalvelujen alaisen sosiaalitoimen nettomääräisten kustannusten kasvun ennakoidaan olevan suuri. Vuoden 2020 tilinpäätöksestä nettokustannus on kasvamassa lähes kolmanneksella, eli noin miljoonalla eurolla. Sosiaalitoimen kustannuksen nousua selittävät useat seikat, mm. lakimuutosten myötä laskevat tulot, mutta on myös mahdollista, että kustannukset eivät toteudu täysimääräisesti esimerkiksi avoimien toimien rekrytointivaikeuksien vuoksi.

Vuoden 2022 talousarvio on toisaalta viimeinen, joka tehdään ennen hyvinvointialueuudistusta, eli mittavaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistusta. Nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä vastaavat kunnat ja sairaanhoitopiirit, mutta 1.1.2023 alkaen vastuu siirtyy hyvinvointialueille. Uudistus mullistaa kuntien rahoitusjärjestelmän, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirretään hyvinvointialueiden rahoittamiseen. Näin ollen vuosien 2023 ja 2024 taloussuunnitelmat ovat merkittävästi erilaisia kuin vuoden 2022 talousarvio.

Samalla suunnitelmavuosiin liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuutta myös taloussuunnittelun näkökulmasta. Merkillepantavaa on, että 15.10.2021 julkaistun valtionvarainministeriön kuntatalousohjelman korjatussa painelaskelmakehikossa Rautavaaran kunnan vuoden 2023 ennakkolliseksi valtionosuudeksi arvioidaan vain 580 509 euroa, kun taas aiemmat sote-siirtolaskelman ennakkolliset valtionosuuslaskelmat vuodelle 2023 arvioivat valtionosuudeksi 675 287 euroa. Varovaisuusperiaatteen mukaan vuoden 2023 valtionosuuksiksi on arvioitu 580 509 euroa. Pudotus vuoden 2022 ennakkollista valtionosuusennusteen 8 367 989 eurosta on joka tapauksessa valtava ja ennusteen epävarmuus suuri.

Talousarviovuoden 2022 lisäksi myös vuosien 2023–2024 taloussuunnitelmat ovat alijäämäisiä, mikä tarkoittaa, ettei koko suunnittelukausi ole tasapainossa. Tämän suuren muutoksen yhteydessä alijäämäinen suunnittelukausi on pakko hyväksyä, ja suunnitelmaa tulee tarkastella kriittisesti kun vuosien 2023 ja 2024 tulot ja menot alkavat tarkentua.

Alijäämäisestä talousarvioehdotuksesta huolimatta kunta jatkaa palvelujensa modernisoimista kohti tulevaisuuden palvelutarvekysyntää. Vuosi sitten tehdyn valtuuston linjauksen mukaisesti mm. lukiokoulutusta jatketaan selkeiden kriteerien puitteissa ja digitalisaation sekä etäopiskelun tuomia mahdollisuuksia hyödyntäen. Palveluja muokataan kysyntää vastaavaksi ja palvelujen hinnoittelun ohjenuorana on kaikille tasapuolinen omakustannusperiaate. On tunnistettava kuntalaisten ajassa muuttuvat palvelutarpeet ja vastattava niihin, eikä palveluja tuoteta enää vain siksi, että niin on aina tehty. Sote-uudistuksen jälkeenkin kunnat vastaavat mm. päivähoidosta, opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista. Tiivistetysti kaikesta, mikä vahvistaa hyvinvointia ja terveyttä! Tämä kaikki on osattava ottaa huomioon ja kiteyttää myös parasta aikaa työnalla olevaan uuteen kuntastrategiaan.

Talousarvioesityksen mukaan jatketaan jo aloitettua työtä kunnan elinvoiman edistämiseksi mm. isojen hankekokonaisuuksien kautta. Meillä on yhtä aikaa työnalla useita merkittäviä pito- ja vetovoimaa lisääviä hankkeita. MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! – osallisuudesta polkuja työelämään – hankkeessa edistetään kaikkein heikoimmassa asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien asioita. Osin kahden peräkkäisen MYÖ, TYÖ, HYÖ! -hankkeen ansiosta Rautavaaran työttömyys on laskenut 4,1 prosenttiyksikköä (16,8 %:sta 12,7 %:in) vuosina 2017–2020 ollen tällä hetkellä vielä alhaisempi 10,1 % (lokakuu 2021). Tämä kertoo sekä seudun työllistävien yritysten hyvästä vireestä että kunnan tukityöllistämisen keinovalikoiman ja toimenpiteiden onnistumisesta.

Samaan aikaan kunta jatkaa tekemänsä Tiilikjärven kansallispuiston laajennusehdotuksen edistämistä Pohjois-Savon liiton myöntämän hankerahoituksen turvin. Tiilikjärven kansallispuiston laajennus sopii myös nykyiseen Rautavaaran kuntastrategiaan, jossa luonnon tarjoamat mahdollisuudet on tunnistettu. Tulevaisuudessa niiden rooli korostuu entisestään kuntalaisten hyvinvoinnissa ja elinkeinoelämän kehittämisessä, mm. luontomatkailun, elämispalvelujen ja ravitsemus- ja majoituspalvelujen saralla. Myös aktiviteetin kasvun välilliset vaikutukset elinkeinoelämään ovat tunnistettavia mm. kuljetuspalvelujen kysynnän kautta. Kansallispuiston laajennuksella olisi positiivinen vaikutus koko alueen taloudelle.

Ensi vuonna hankerahalla kehitetään myös kuntalaisten ja kunnan digitaitoja hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseksi, muokataan Kiparin ulkoilualue ja näköalatorni entistä ehommaksi, ja Live Like a Local in Rautavaara – hanke, jossa on tuoteistettu paikallisten yrittäjien palveluja ja tehty mm. elämysten verkkokauppa, jatkuu vielä tammikuun loppuun, muutamia elinvoimaa lisääviä hankkeita mainitakseni.

Panostuksilla elinvoimaan, hyvinvointiin ja perusturvapalveluihin haetaan kuntastrategian mukaista kasvua ja kehitystä, jotka osaltaan tuovat positiivisia kerrannaisvaikutuksia talouteen ja kuntalaisten palveluihin. Satsaamalla yritysten ja elinkeinoelämän mahdollisuuksien parantamiseen, kunnan elinkeinorakenteen toivotaan monipuolistuvan ja vahvistuvan palvelualoilla sekä myös perinteisillä teollisilla aloilla. Kuntastrategian mukaisesti myös johtamiseen ja työhyvinvoinnin lisäämiseen kiinnitetään tulevaisuudessakin huomiota.

Kunnan veroprosentti säilyy entisellään 22,00 %. Pohjois-Savon korkein veroprosentti on Rautalammella 22,50 %. Suomen korkein kunnallisveroprosentti on 23,50 %. Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä noin 5 887 000 euroa, joka on noin 0,44 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2021 talousarviossa. Valtionosuuksia arvioidaan ensi vuonna kertyvän 8 368 000 euroa, jossa on laskua kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna niin ikään noin 0,23 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 verotuloja ja valtionosuuksia kasvatti poikkeuksellisen paljon Suomen valtiovallan runsas tuki koronakriisin hoitoon, mutta vastaavaa rahoitusta ei ole vuodelle 2022 luvassa.

Ensi vuonna kunnan nettoinvestointitaso säilyy maltillisena noin 750 000 eurossa. Merkittävin yksittäinen investointi on jo aloitettu monitoimitalon yhdistetty aurinkosähkön talteenotto ja sadevesi- ja ilmanvaihtojärjestelmän peruskorjaus, joka saatetaan päätökseen vuonna 2022. Investointisuunnitelma tuleville vuosille 2022–2024 on kaiken kaikkiaan maltillinen, mikä pienentää tulevien vuosien lainantarvetta ja tuloslaskelmaa rasittavia poistoja. Investointien tulee olla vahvasti tulevaisuuden palvelutarpeisiin panostavia ja myös elinkeinoelämän tarpeita tukevia.

Kokonaislainamäärän vuoden 2021 tilinpäätöksessä ennakoidaan olevan 7,9 miljoonaa euroa, jossa on laskua noin 1,4 miljoonaa euroa vuodesta 2020. Talousarvion mukaan kunnan kokonaislainamäärä jatkaa laskuaan 7,5 miljoonaan euroon vuonna 2022. Suunnitelmavuosilla lainamäärän laskun ennakoidaan pysähtyvän. Kunnan velkataakka on edelleen merkittävä, mutta laskeva. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen velat on maksettava pois entistä pienemmällä tulopohjalla.

Tänä vuonna elokuussa tapahtui vahdinvaihto valtuustossa ja vaaleilla valittiin uusi valtuusto kantamaan vastuun poliittisesta päätöksenteosta. Paljon hyvää on suunnitteilla uudelle valtuustokaudelle. Kaikesta huolimatta joudumme jatkuvasti harkitsemaan tarkkaan millä palveluilla on eniten kysyntää tulevaisuudessa. Sote-uudistuksen jälkeenkin avain tulevaisuuden palvelutarpeiden täyttämiseksi on kunnan terve taluspohja.

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

2 Talousarvion yleisperustelut

2.1 Kuntastrategia

Kuntastrategialla valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntaa johdetaan kuntastrategian mukaisesti, se tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa (Kuntal 37 ja 38 §). Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan (Kuntal 110 §).

Kuntastrategian, sitä toteuttavien ohjelmien, toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion tavoitteiden tulee muodostaa yhtenäinen ja johdonmukainen kokonaisuus, joka tulee käsitellä kunnan palvelualueiden, erillisten taseyksiköiden ja tytäryhtiöiden kanssa. Kuntakonsernin strateginen johtaminen konkretisoituu kuntastrategiassa, toteuttamishjelmissä sekä talousarviossa ja -suunnitelmassa määriteltyihin selkeisiin päämääriin, tavoitteisiin, toteutettaviin toimenpiteisiin sekä niiden seurantaan ja tuloksellisuuden arviointiin.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

1. kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen,
2. palvelujen järjestäminen ja tuottaminen,
3. kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet,
4. omistajapolitiikka,
5. henkilöstöpolitiikka,
6. kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, ja
7. elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Rautavaaran kunta on parasta aikaa laatimassa uutta kuntastrategiaa valtuustokaudelle 2021–2025. Työ on aloitettu lokakuussa ja viimeinen työpaja pidetään ennen vuoden loppua. Kuntastrategian viimeistely ja jalkautus tapahtuu alkuvuonna 2022. Kuntastrategia laaditaan mahdollisimman vuorovaikutteisessa prosessissa valtuutettujen, kuntalaisten, yritysten ja yhdistysten kanssa hyödyntäen mm. sähköistä kuntalaiskyselyä, haastatteluja ja työpajoja.

Hyväksytty kuntastrategia on pohjana koko valtuustokautta koskevia tavoitteita ja vuosittain talousarvioon otettavia toiminnallisia tavoitteita laadittaessa. Vuoden 2022 osalta tulosalueet kohdistavat tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja tavoitetasot vielä vanhan kuntastrategian mukaisiin asiakokonaisuuksiin, eli elinvoimaan, talouteen- ja yhteistyöhön, palveluihin ja kuntalaisiin sekä johtamiseen ja henkilöstöön.

Kunnan toiminnalle asetettavien tavoitteiden on hyvä olla konkreettisia ja kuvata kunnan aikaansaannoskykyä ja positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen. Hyvinvointihyödyillä tarkoitetaan kunnan toimenpiteillä aikaansaatuja positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin. Tavoitteisiin kuuluvat myös kunnan taloudellista tilaa, investointeja, taseeseen kertynyttä yli-/alijäämää, velkaantumista, verotuksen tasoa ja rahoituksen riittävyttä kuvaavat mittarit. Tavoitteiden ja niiden saavuttamisen edellyttämien toimenpiteiden määrittelyn tulee olla vuorovaikutteinen prosessi ja siinä tulee hyödyntää henkilöstön asiantuntemusta.

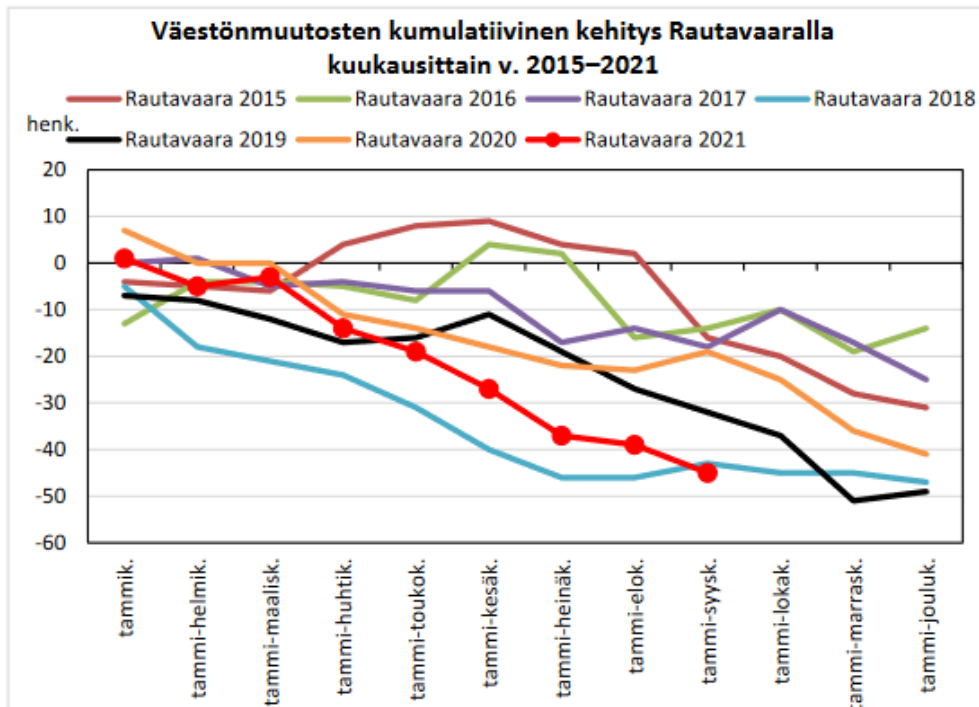
Tavoitteiden saavuttamiseksi määritellään toteutettavat toimenpiteet, joiden tuloksellisuutta hallituksen sekä lautakuntien tulee seurata ja arvioida luotettavaan tietoon perustuen riittävän ajantasaisesti.

2.2 Toimintaympäristö

2.2.1 Väestökehitys ja työllisyys

Viime vuodet Rautavaaran kunta on kohdannut toimintaympäristössään pienen ja syrjäisen kunnan tyypilliset haasteet, jotka liittyvät väestömäärän vähenemiseen ikääntymisen, alhaisen syntyvyyden ja muuttoliikkeen kautta. Rautavaaran erityispiirre on edellä mainittujen lisäksi myös korkea ikävakiointu sairastavuus. Huoltosuhteeltaan vinoutuneissa ja korkean työttömyysasteen kunnissa rahaa tuovan työssäkäyvän väestön osuus on pieni. Peruspalveluverkon ylläpitäminen tuottaa haasteita ja riskinä on, että kunnan käytettävissä olevat tulot eivät riitä kattamaan menoja.

Väestörakenne on monessa Suomen kunnassa kääntynyt pääläelleen, ja Rautavaara on yksi Suomen iäkkäimmistä kunnista. Vuoden 2021 alussa 65 vuotta täyttäneitä oli 39,1 % Pohjois-Savon keskiarvon ollessa 25,9 % ja koko maan keskiarvon ollessa 22,7 %. Ennusteen mukaan vuoteen 2040 mennessä Rautavaaran kunnan väkiluku laskee edelleen ja on enää 1137. Väestön väheneminen rapauttaa kunnallisveropohjaa sekä laskee valtionosuuksia. Vuonna 2021 syyskuun loppuun mennessä väkiluku on laskenut -45 henkilöä johtuen pääosin kuolleisuuden (-30) enemmyydestä syntyvyyteen (1) nähden, eli luonnollinen väestönlisäys on ollut -29 henkilöä. Viime vuosina väkiluku on laskenut noin 15–50 henkilöä per vuosi.

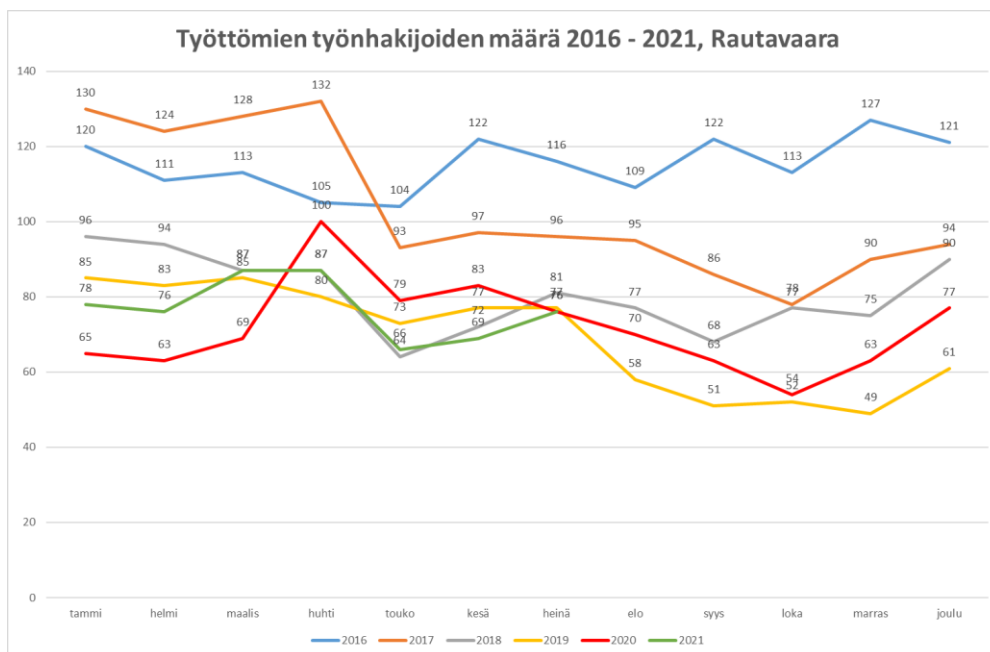
Kuva 1: Väestömuutosten kumulatiivinen kehitys 2015–2021

Taulukko 1: Väestö 31.12.2020 ikäluokittain Pohjois-Savossa

Kunta	Väestö yhteensä (lkm)	0–14-vuotiaat (lkm)	15–64-vuotiaat (lkm)	Yli 65-vuotiaat (lkm)	0–14-vuotiaat (% väestöstä)	15–64-vuotiaat (% väestöstä)	Yli 65-vuotiaat (% väestöstä)
Kuopion seutukunta	141 461	21 499	89 330	30 632	15,2	63,1	21,7
Ylä-Savon seutukunta	52 175	7 469	29 118	15 588	14,3	55,8	29,9
Sisä-Savon seutukunta	13 459	1 590	7 083	4 786	11,8	52,6	35,6
Kaavi	2 807	312	1 493	1 002	11,1	53,2	35,7
Rautavaara	1 561	157	794	610	10,1	50,9	39,1
Tuusniemi	2 433	244	1 299	890	10,0	53,4	36,6
Koillis-Savon seutukunta	6 801	713	3 586	2 502	10,5	52,7	36,8
Varkauden seutukunta	34 369	4 314	19 212	10 843	12,6	55,9	31,5
POHJOIS-SAVO	248 265	35 585	148 329	64 351	14,3	59,7	25,9

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan viimeisin Rautavaaran ikävakioitu sairastavuusindeksi 174,7 lienee myös Suomen korkein. Sairastavuusindeksistä julkaistaan sekä ikävakioitu että -vakioimaton versio. Ikävakioidut tulokset häivyttävät ikärakenteiden vaikutukset, joten tulokset soveltuvat alueiden väliseen vertailuun. Ikävakioimaton indeksi kuvaa taas alueen todellista sairaustaakkaa, mikä on Rautavaaralla korkean keski-ikänsä vuoksi vielä suurempi.

Kunnan työllisyystilanne on kehittynyt viime vuosina selkeästi parempaan suuntaan. Viimeisimmän työllisyyskatsauksen mukaan (lokakuu 2021) Rautavaaran työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 10,1 % kun keskiarvo Pohjois-Savossa on 9,5 %. Muutos vuodentakaiseen työttömien määrään on +0,6 %-yksikköä, kun vastaava muutos Pohjois-Savossa on -1,9 %-yksikköä. Lokakuussa 2021 työttömänä oli 53 henkilöä, jossa on laskua yksi henkilö edellisvuoden lukemiin. Koko maan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 9,8 %. Rautavaaran työttömyysprosentti ei ole enää vuonna 2021 kehittynyt yhtä suotuisasti kuin Pohjois-Savossa keskimäärin, mutta siitä huolimatta Rautavaaran voidaan katsoa suoriutuneen työttömyyden hoidosta hyvin myös koronaviruspandemian hankaloittamassa toimintaympäristössä. Vaikka työttömien määrä on laskenut yhdellä viime vuodesta, on työllisten lukumäärä laskenut enemmän, mikä nostaa työttömien määrää suhteessa työllisiin (eli työttömyysprosenttia). Työllisten lukumäärä ennusteen mukaan laskee tulevaisuudessakin, mikä nostaa työttömyysprosenttia vaikka työttömien määrä pysyisi samana.

Kuva 2; Työttömien työnhakijoiden määrä 2016–7/2021

2.2.2 Talouden kehitysnäkymät

Koronapandemia syöksi maailmantalouden keväällä 2020 ennennäkemättömään syösyyn, kun epidemia ja siitä seuranneet rajoitustoimet ympäri maailmaa seisauttivat palvelualojen kuluskysynnän ja horjuttivat kansalaisten luottamusta sekä yleistä investointiympäristöä. Tautitilanteella on ollut talouskasvun ja työllisyyden heikentymisen ohella myös epäsuorempia vaikutuksia yhteiskuntaan, kuten esimerkiksi ihmisten liikkuvuuteen. Koronapandemian kokonaisvaltaiset vaikutukset ovat kuitenkin edelleen epäselvät.

Syöksen jälkeen maailman- ja Suomen talous toipuu koronasta nopeasti, mutta nopeimman kasvun vaihe on ohi. Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa vuoden 2021 keväästä alkaen. Kasvupyrähdys liittyy patoutuneen kysynnän purkautumiseen tilanteessa, jossa rokottaminen etenee ripeästi, liiketoiminnalle asetettuja rajoituksia puretaan ja kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaisuuteen on vahva.

Talouden elpyminen jatkuu syksyllä varsinkin niillä toimialoilla, joita koronarajoitukset vielä tällä hetkellä koskevat. Sen seurauksena talouskasvu pysyy vahvana myös loppuvuonna 2021 ja jatkuu vuonna 2022. Bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna 3,3 prosenttia, 2,9 prosenttia vuonna 2022 ja 1,4 prosenttia vuonna 2023.

Ennusteessa tautitilanteen mahdollisen heikentymisen ei oleteta rajoittavan talouden toipumista, vaikka yhteiskunnan avaaminen tapahtuisi hitaammin kuin kesän ennusteessa oletettiin. Taudinkehitykseen, virusmuunnoksiin sekä rokotekattavuuteen liittyvä epävarmuus lisää ennusteen epävarmuutta.

Julkisen talouden alijäämä pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti ripeän talous- ja työllisyyskasvun vuoksi. Myös koronaepidemiaan liittyvän rahankäytön ja tukitarpeiden väistyminen vahvistavat julkista taloutta ensi vuonna. Julkinen talous jää suhdanteen tasaannuttua kuitenkin edelleen alijäämäiseksi, sillä talouden väliaikainen elpyminen ei poista rakenteellista julkisen talouden epätasapainoa. Suhdanteen tasoittuessa julkisen talouden rahoitusaseman vahvistuminen hidastuu ja julkinen talous jää reilusti yli 3 miljardia euroa alijäämäiseksi 2020-luvun puolivälissä.

Julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvoi vuoden 2020 aikana 10 prosenttiyksiköllä lähes 70 prosenttiin, mutta velkaantumismuutos hidastuu sitten ennustejaksolla. Väestön ikääntymisestä aiheutuva pitkäaikaishoiva- ja terveydenhuoltomenojen kasvu uhkaa kuitenkin kääntää velkasuhteen vähitellen uudelleen kasvuun.

Vuonna 2022 kuntatalouden toimintamenojen kasvun arvioidaan hidastuvan, kun koronaepidemian hoidosta aiheutunut suurin menopaine poistuu. On kuitenkin todennäköistä, että syntyneitä hoito- ja palveluvelkaa aletaan purkaa. Toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 8 prosenttia muun muassa korona-avustusten poistussa.

Yhteisöverotulojen jako-osuuden määräaikaisen korotuksen päätyminen hidastaa verotulojen kasvua. Valtionosuudet kasvavat runsaat 5 prosenttia hallitusohjelman mukaisten tehtävälaajennusten, valtionosuuden lisäyksen ja indeksikorotuksen vuoksi. Nettoinvestoinnit pysyvät korkealla tasolla, joten vuonna 2022 toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee lähes 2 miljardia euroa negatiiviseksi.

Vuodesta 2023 ennakoidaan muodostuvan hyvin poikkeuksellinen kuntataloudessa, sillä sote-uudistuksen myötä kuntien käyttötalousmenoista poistuu noin puolet. Kunnallisveroprosenttia alennetaan kaikissa kunnissa 12,39 prosenttiyksiköllä ja kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetään. Valtionosuuksista ja verotulomenetysten korvauksista siirretään hyvinvointialueille 7,2 miljardia euroa. Kuntataloutta rasittavat rakenteelliset ongelmat helpottuvat sote-uudistuksen myötä, kun nopeimmin kasvavat menot siirtyvät pois kuntien vastuulta. Kuntien tulojen ja menojen rakenteellinen epäsuhde ei kuitenkaan kokonaan poistu.

Pohjois-Savossa alkuvuoden 2021 tiedot osoittavat, että aluetalous on palannut takaisin kasvu-uralle koronan aiheuttaman kuopan jälkeen. Pohjois-Savon tilanne on siis samansuuntainen kuin Suomessa yleensä. Pohjois-Savossa kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto, vienti ja palkkasumma nousivat alkuvuonna euromääräisesti jo koronaa edeltäneen tason yli.

Alkuvuonna maakunnan liikevaihto kasvoi 4,8 % ja koko maan 6,3 %. Seuduista maakunnan parhaisiin kasvulukemiin ylsi alkuvuonna Sisä-Savo liikevaihdon 10,4 %:n kasvulla. Ylä-Savossa liikevaihto kasvoi 7,3 % ja Kuopion seudulla 5,7 %. Varkauden seudulla liikevaihto laski 0,7 %. Koillis-Savo on pieni tilastoalue, jossa muutaman yrityksen kehitys heilauttaa lukuja ylös tai alas, ja alkuvuonna seudun liikevaihto putosi niinkin paljon kuin 31,7 %.

Pohjois-Savossa oli syyskuun lopussa työttömänä 10 700 henkilöä, mistä lomautettujen osuus oli noin 550. Lomautettujen määrä on laskenut koko kuluvan vuoden ajan ja lähentelee jo vuoden 2019 tasoa. Työttömien osuus työvoimasta oli 9,5 %, mikä oli 1,8 %-yksikköä edellistä vuotta alhaisempi. Seuduittain tarkasteltuna matalin työttömien osuus työvoimasta oli Sisä-Savon seudulla (7,4 %) ja

seuraavaksi alhaisin Varkauden seudulla (9,3 %) ja Kuopion seudulla (9,4 %). Korkein työttömien osuus työvoimasta oli Koillis-Savossa (11,4 %) ja toiseksi korkein Ylä-Savossa (10,2 %).

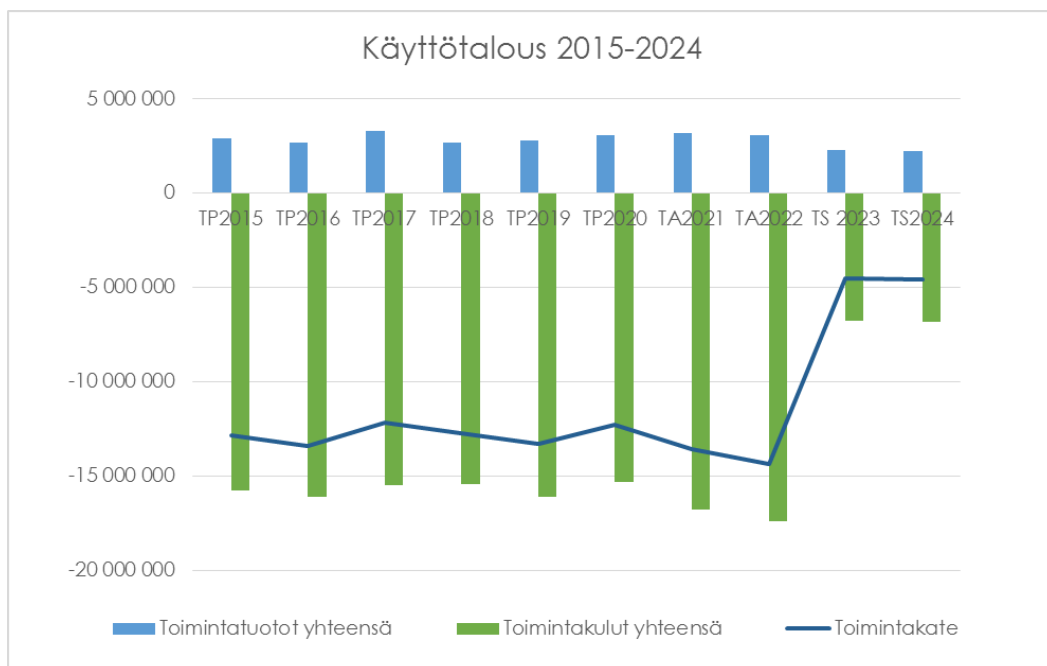
Samaan aikaan työttömyyden kanssa työvoiman kysyntä on erittäin vilkasta, sillä uusia avoimia työpaikkoja TE-toimistoon on kuluvan vuoden aikana ilmoitettu 13 % edellisvuotta enemmän. Haasteena alueen yrityksillä on löytää osaavaa työvoimaa.

2.3 Kunnan toiminta

Rautavaaran kunnan talousarvio vuodelle 2022 on valmisteltu perustuen vuonna 2020 hyväksytyyn talouden tasapainotussuunnitelmaan, jolla kunnan taloutta tasapainotetaan vuosien 2021–2023 aikana yhteensä noin 375 000 euroa per vuosi. Toimivaltaiset elimet vastaavat tasapainotussuunnitelman keinojen valmistelusta ja täytäntöönpanosta.

Tasapainotussuunnitelmasta huolimatta tulevan vuoden talousarvio on alijäämäinen -630 000 euroa. Varsinkin perusturvapalvelujen alaisen sosiaalitoimen nettomääräisten kustannusten kasvun ennakoidaan olevan suuri. Vuoden 2020 tilinpäätöksestä sosiaalitoimen nettokustannus on kasvamassa lähes kolmanneksella, eli noin miljoonalla eurolla. Myöskään taloussuunnitelma, jonka osa tuloslaskelma on, ei ole kuntalain (410/2015) 110 § 3 momentin mukainen, koska se ei ole kolmen vuoden suunnitelmakaudella tasapainossa tai ylijäämäinen. Vuosiin 2023 ja 2024 liittyy kuitenkin hyvinvointialueuudistuksen vuoksi merkittävää epävarmuutta. Uudistus mullistaa kuntien rahoitusjärjestelmän, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirretään hyvinvointialueiden rahoittamiseen.

Toimintakulut ovat kasvaneet noin 630 000 euroa vuoden 2021 talousarvioon verrattuna (muutos 3,8 %). Henkilöstökulujen kasvu on tästä merkittävä osa, yli 470 000 euroa. Henkilöstökulujen kasvu saattaa jäädä pienemmäksi esimerkiksi avoimien toimien rekrytointivaikeuksien vuoksi. Palkkasummaan on huomioitu myös kunta-alan yhden prosentin suuruinen yleiskorotus ja paikallisen järjestelyerän vaikutus, jotka tulivat voimaan 1.4.2021. Myös koulutetun henkilöstön osuuden kasvu työvoimasta näkyy palkkasummassa. Kunnan henkilöstömäärässä ei kuitenkaan tapahdu merkittävää muutosta jos avoimet vakanssit saadaan täytettyä. Palvelujen ostot kasvavat 3,0 prosenttia likimain yleistä kustannustason nousua vastaavasti. Henkilöstömenot ja palvelujen ostot ovat liki saman suuruiset erät kunnan toimintamenoista ja muodostavat yhdessä noin 90 prosenttia menoista.

Kuva 3: Toimintatuotot ja -kulut 2015–2024. Vuosien 2017 ja 2020 talouden tasapainotustoimet näkyvät toimintakatteen nousuna

Osin sosiaalitoimen palvelualueen lakimuutosten ja tyhjen asukaspaikkojen myötä toimintatuotot laskevat 3,8 prosenttia. Toimintatuotoissa ei ole merkittävästi kertaluonteisia tuloja.

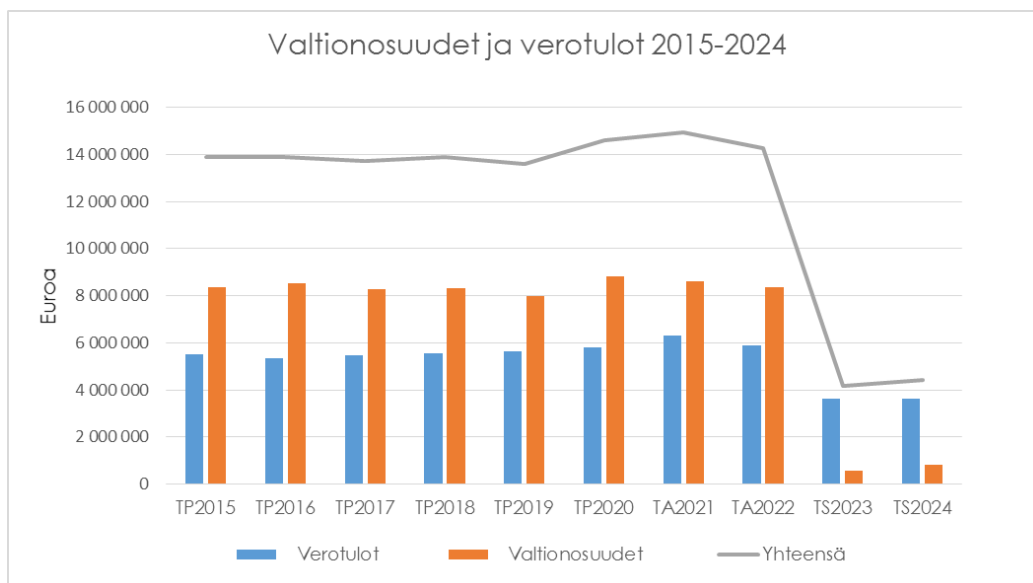
Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 5 887 000 euroa. Kunnan veroprosentti säilyy nykyisellä 22,00 % tasolla, sillä kunnanvaltuusto päätti vuoden 2022

- tuloveroprosentiksi 22,00 %
- yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi 1,23 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi 0,65 %
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi 1,25 %
- rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentiksi 2,00 %, ja
- yleishyödyllinen yhteisön kiinteistöveroprosentiksi 0,00 %.

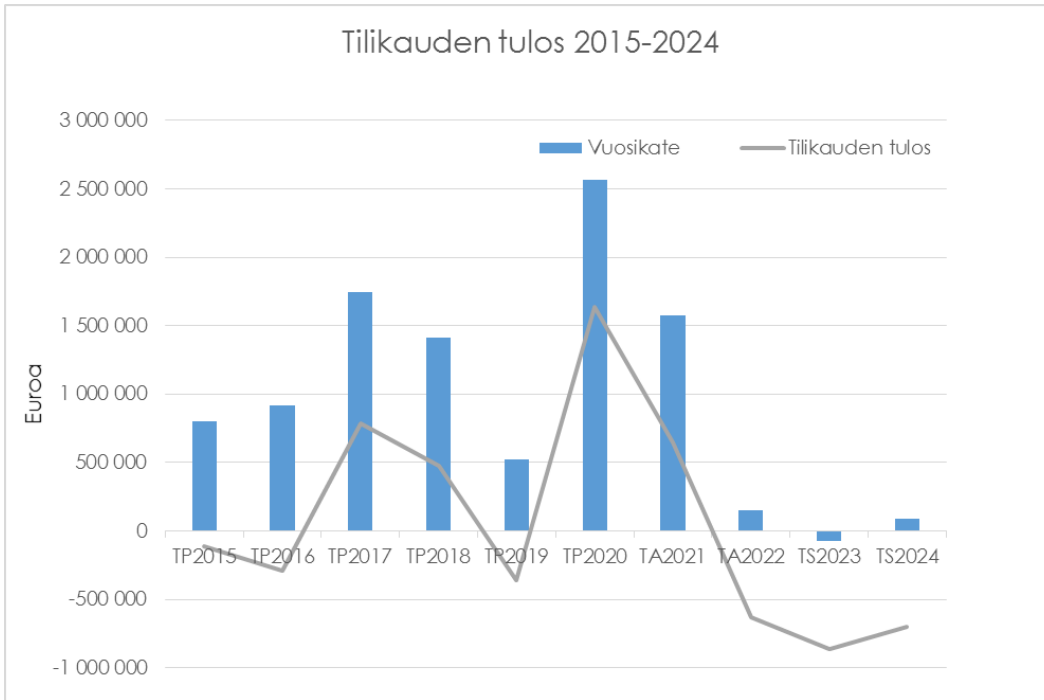
Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän yhteensä 8 368 000 euroa. Valtionosuudet ovat vaihdelleet merkittävästi viime vuosina ja nyt niiden arviointia vaikeuttaa vallitseva koronaviruspandemia. Valtioneuvosto on tukenut vuosina 2020 ja 2021 kuntia voimakkaasti pandemiaan liittyen valtionosuuksilla ja yhteisöveron kuntaosuuden kasvulla, mutta vastaavaa tulovirtaa ei ole enää ensi vuonna odotetavissa. Valtionosuudet muodostavat vielä vuonna 2022 lähes puolet kunnan tulopohjasta.

Kunnan tulot jakautuvat vuonna 2022 seuraavasti: valtionosuudet 48,3 %, verotulot 34,0 % ja toimintatuotot 17,7 %.

Kunnan vuosikate on 154 550 euroa. Vuonna 2022 vuosikatteen ei oleteta riittävän kattamaan kunnan poistoja. Tilikauden tulos on talousarvion mukaan -630 545 euroa alijäämäinen. Tilikauden alijäämä siirretään taseeseen ja se vähentää yli-/alijäämää. Terveessä taloudessa tilikauden tuloksen tulisi riittää lainojen lyhennyksiin ja mielellään osittain tai kokonaan uusiin investointeihin, mutta näin ei talousarvion mukaan arvioida tapahtuvan.

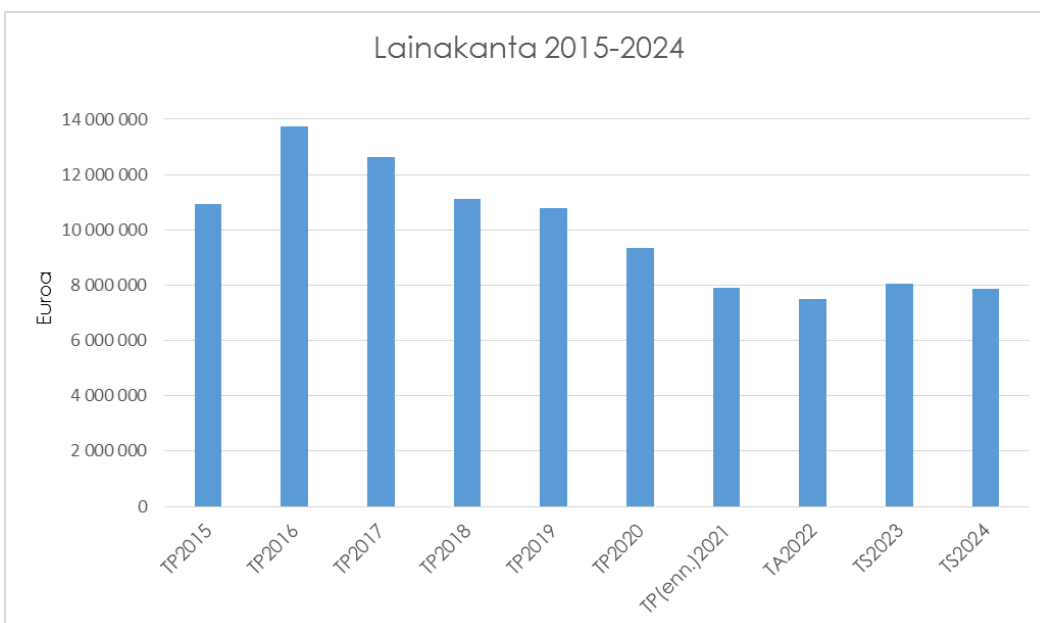
Kuva 4: Valtionosuudet ja verotulot 2015–2024

Kuva 5: Tilikauden tulos 2015–2024

Tilinpäätöksessä 2020 Rautavaaran kunnan kumulatiivinen ylijäämä taseessa on 7 229 627 euroa, ja tilikausi 2021 näyttää olevan toteutumassa ylijäämäisenä, niin kuin talousarviossa ennakoitiin.

Vuonna 2022 ei oteta ollenkaan pitkäaikaista talousarviolainaa. Sen sijaan talousarvioon on sisällytetty 1 000 000 euron lyhytaikaisen kassalainan nosto. Kassalainan perustelu on isot olemassa olevien lainojen lyhennykset ja maksuvalmiuden ylläpito. Rautavaaran kunnan pitkäaikaisen lainan määrä laskee yli 1 400 000 euroa vuonna 2022 ja kokonaislainamäärä sisältäen lyhytaikaiset lainat laskee myöskin yli 400 000 euroa ollen vuoden lopuksi arviolta 7 480 588 euroa. Lainamäärän lasku tasaantuu taloussuunnittelukaudella. Viimeisimmässä tilinpäätöksessä kunnan lainamäärä oli 5 990 euroa per asukas samaan aikaan kun Pohjois-Savon keskiarvo oli 3 564 euroa per asukas. Kunnalla on siis edelleen merkittävä velkataakka ja velkaantumisen lasku on välttämätöntä.

Kuva 6: Kokonaislainamäärä 2015–2024 sisältäen myös lyhytaikaiset lainat

Rautavaaran kunnalla on erillinen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma (Henkilöstö ja koulutussuunnitelma sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021), jossa on tarkempia tietoja mm. henkilöstöstä, koulutuksesta ja eläköitymisestä. Henkilöstösuunnitelman toteumaa peilataan vuosittain henkilöstöraportissa. Rautavaaran kunnan ja tytäryhtiöiden suunniteltu henkilöstömäärä henkilötyövuosina on ollut noin 130–140 viime vuosina, ja toteuma hieman suurempi. Henkilöstömäärä henkilötyövuosilla mitattuna tulee pysymään ennallaan vuonna 2022. Koska Rautavaaran kunnan henkilökunnasta noin puolet työskentelee perusturvapalveluissa ja perusturvapalvelujen tukipalveluissa, tulee kunnan henkilöstömäärä noin puolittumaan vuonna 2023 hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa.

Rautavaaran kunnan eläkepoistuma on ollut erittäin merkittävä, ja eläkepoistuma tulee olemaan merkittävä myös tulevina vuosina. Myös kunnan sairauspoissaolot ovat olleen useana vuotena keskimääräistä kunnallista työnantajaa korkeammat. Tulevien vuosien suuri eläkepoistuma ja osaavan henkilöstön rekrytointivaikeus on otettava huomioon henkilöstösuunnittelussa.

2.4 Kuntakonsernin toiminta

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä kuntalaissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätioon. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan (Kunnat ja kuntayhtymät voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä). Kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomastehtävän hoitamisesta ja kuntayhtymä.

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus, ja kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen. Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista.

Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta
- 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä
- 3) tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta
- 4) velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa
- 5) konsernin sisäisiä palveluista
- 6) kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä, ja
- 7) kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Rautavaaran kuntakonserniin kuuluvat seuraavat tytäryhtiöt:

- Kiinteistö Oy Rautavaaran Virastotalo (kunnan omistusosuus 70,14 %), ja
- Rautavaaran Vuokratalot Oy (kunnan omistusosuus 100 %).

Kuntalain mukaan sellainen toiminta, jota kunta harjoittaa kilpailuilla markkinoilla, tulee pääsääntöisesti yhtiöittää eli siirtää osakeyhtiön, osuuskunnan tai säätion hoidettavaksi. Rautavaaran kunnalla on omistuksessaan vuokraustoiminnassa olevia kiinteistöjä, joiden vuokraustoiminta on tästä syystä siirretty Rautavaaran Vuokratalot Oy:lle.

Rautavaaran kunta on asettanut valtuustotason tavoitteet kaikille kunnan edustajille ja tytäryhtiöiden hallituksille:

- Konserniyhteisöjen on tuettava kuntastrategiaa ja kunnan talousarvion toteuttamista
- Tulostavoitteena tytäryhtiöillä on omakustannusperiaate:

- yhtiöiden tulee tuotoillaan kattaa menonsa
- mahdollisista poikkeamista tulee erikseen neuvotella kunnan kanssa
- hinnoittelu vastaa yleistä kustannuskehitystä
- Yhtiöiden tulee toteuttaa välttämättömät peruskorjaukset ja vuosikorjaukset ja turvata siten omistamiensa kiinteistöjen kunto sekä haettava korjauksiin ulkopuolista rahoitusta
- Yhtiöiden tulee raportoida kunnalle hyväksytyjen konserniohjeiden mukaisesti
- Yhtiöiden tulee laatia tilinpäätöksensä siten, että kuntakonsernin tilinpäätökseen voidaan ottaa tytäryhtiöiden tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase, ja
- Yhtiöillä tulee olla riittävät ohjeistukset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Kunnalla on myös valmius antaa tytäryhtiöilleen konserniohjausta edellä mainituissa asioissa valtuustotason tavoitteisiin pääsemiseksi.

3 Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa kuvataan tarkemmin palvelualueen tulosalueiden toiminta; selvitetään tarkemmin palvelutarpeisiin, tavoitteiden asettamiseen sekä niiden saavuttamiseen liittyviä seikkoja, haasteita ja epävarmuustekijöitä. Myös toiminnan muutoksista ja käynnissä olevista ja suunnitelluista hankkeista kerrotaan käyttötalousosassa. Perusteluissa tehdään lisäksi selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan muun muassa henkilöressurssien, toimitilojen ja muiden tuotannontekijöiden voimavarojen riittävyttä. Määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimielimelle määrärahan tai asettaa tuloarvion määrätyn tehtävän tai tehtävien hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut tavoitteet voidaan toteuttaa.

3.1 Hallintopalvelut

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

3.1.1 Kunnanhallitus

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2022

Hallintopalveluiden tehtävänä on ohjata, yhteen sovittaa ja tukea kuntakonsernin toimintaa. Hallintopalvelujen toimintaa johtaa ja toiminnasta vastaa hallintojohtaja. Hallintopalveluihin sisältyy yksi tulosalue, kunnanhallitus.

Hallintojohtaja on lakisäätisellä virkavapaalla suurimman osan vuodesta 2022, jona aikana hallintopalveluista vastaa hallintojohtajan viransijainen. Viransijaisen tehtäviin eivät sisälly hyvinvointipalveluiden johtotehtävät, vaan niiden osalta sijaisena toimii rehtori, joten hallintojohtajan sijaisen palkkarahat on kokonaisuudessaan varattu hallintopalveluihin (aiemmin 20 % palkasta hyvinvointipalveluihin). Henkilöstösihteerin palkkarahat on varattu kokonaan hallintopalveluihin, eikä kyseisen henkilön osalta palkkarahat jakaudu hallinto- ja elinvoimapalveluiden kesken, mikä on muutoksena henkilöstökuluissa aiempaan nähden.

Vuonna 2022 otetaan käyttöön asianhallintajärjestelmän uusi versio Dynasty 10. Kunnan tulostinympäristö kilpailutetaan ja kunnassa siirytään keskitettyyn tulostukseen, jolloin henkilöstöllä ei ole tulostimia työhuoneissaan, jollei tälle ole erityisen painavat syyt.

Vuonna 2022 järjestetään aluevaalit ja ensimmäisistä aluevaaleista korvataan kunnille toimittamiskorvaus, johon on arvioitu korvauksen määräksi 3 800 euroa.

Neuvonnan toiminnan vaihtoehtoja tulee selvittää vuoden 2022 aikana kävijämääriä vastaavaksi. Palvelusihteerin eläköityessä loppuvuodesta tilalle ei palkata uutta henkilöä, vaan tehtävät järjestellään sisäisin järjestelyin. Neuvonnassa tehtäviä työtehtäviä, kuten ostoreskontran hoitamisen, voi tehdä myös muualla kuin neuvonnassa, jolloin varsinaisen neuvontapalvelun toimintaa olisi mahdollista supistaa tai toteuttaa muulla tavalla jatkossa huomioiden kuitenkin yhteispalvelupisteen toiminnot.

Kunnassa jatketaan valmiuden ja varautumisen tason parantamista, minkä vuoksi kunnan kriisiviestintäsuunnitelma päivitetään ja toimintakortit laaditaan. Kunnan viestintää ja tiedottamista parannetaan (niin ulkoisen viestinnän kuin sisäisen viestinnän osalta).

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinto on osa hallintopalveluita, jonka toiminnasta vastaa hallintojohtaja. Henkilöstösihteerin suunnittelee ja toteuttaa toimintaa henkilöstöhallinnossa. Henkilöstöön liittyvät asiat ratkaisee pääasiassa joko kunnanhallituksen alainen henkilöstöjaosto tai hallintojohtaja toimivaltuuksien mukaisesti. Henkilöstöjaosto vastaa muun muassa kunnan henkilöstöpolitiikasta, henkilöstöä koskevista suunnitelmista ja ohjeistuksista sekä kunnallisen virka- ja työehtosopimuslainsäädännön edellyttämästä valvonnasta. Hallintojohtaja toimii muun muassa Kunta- ja hyvinvointialueyönantajien (KT) yhteyshenkilönä, henkilöstöasioiden viestijänä yhdessä henkilöstösihteerin kanssa, palkkaukseen liittyvien asioiden vastuuhenkilönä ja toimii henkilöstöjaoston esittelijänä.

Kunnassa toimii lakisääteisenä yhteistoimintaelimenä yhteistyökomitea, joka myös käsittelee henkilöstöön liittyviä asioita yhteistoiminnassa työnantajan kanssa.

Uusi työsuojelukausi alkaa vuonna 2022, ja varsinaisen työsuojeluvaltuutetun vaihtuessa on uuden työsuojeluvaltuutetun koulutukseen varattu määräraha. Koulutuspalveluihin on varattu määräraha myös henkilöstön hätäensiapukoulutukseen.

Henkilöstöä koskevien ohjeiden päivittämistä jatketaan. Henkilökohtaisen työsuorituksen arviointijärjestelmä laaditaan jatkona työn vaativuuden arviointijärjestelmälle ja henkilöstöopas laaditaan, johon kootaan henkilöstöä koskevat asiat yhteen asiakirjaan, ja tätä opasta hyödynnetään jatkossa työntekijöiden perehdyttämisessä.

Työterveyshuollon palveluiden tuottaja päätetään kilpailituksen perusteella ja kilpailituksen täytäntöönpanotoimet toteutetaan vuoden 2022 aikana. Työterveyshuoltoon varataan vuodelle 2022 +36 000 euroa enemmän vastaamaan todellisia toteutuneita kustannuksia.

Henkilöstön työhyvinvointiin ja työkykyyn kiinnitetään edelleen tietoisesti enemmän huomiota. Työhyvinvointikysely Kevan kyselytyökalulla tehdään vuosittain, seuraavan kerran loppuvuonna 2022.

Taulukko 2: Kunnanhallitus yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)		Muutos TP 2020 (€ ja %)		TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	925 934	834 835	798 507	91 099	11 %	127 427	16 %	896 757	910 974
Toimintatulot	42 400	36 400	48 888	6 000	16 %	-6 488	-13 %	42 400	40 400
Netto	883 534	798 435	749 619	85 099	11 %	133 915	18 %	854 357	870 574

Taulukko 3: Kunnanhallitus euroa per asukas

	Toimintakulut netto:			Hallintopalvelut	
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	568	506	468	557	576
Asukasmäärä	1 556	1 577	1 602	1 533	1 512

Taulukko 4: Kunnanhallituksen sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	181 904	193 227	192 119	-11 323 -6 %	-10 215 -5 %	181 336	181 336
Sisäiset tulot	240 578	276 285	242 208	-35 707 -13 %	-1 630 -1 %	124 208	124 208
Netto	-58 674	-83 058	-50 089	24 384 -29 %	-8 585 17 %	57 128	57 128
Poistot	25 649 €	22 434 €	22 744 €	-	-	25 649 €	29 384 €

HALLINTOPALVELUIDEN VALTUUSTOTASON TAVOITTEET 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden		
Palveluita kysyntää vastaavaksi	Muun muassa neuvonnan toiminnan tarkastelu kävijämääriä vastaavaksi ja innovatiivisten ratkaisujen selvittäminen neuvonnan palveluiden toteuttamiseksi.	Kävijämäärät, vaihtoehdot neuvonnan palveluiden toteuttamiseksi selvitetty ja ratkaistu.
Valmiuden ja varautumisen ylläpidon kehittäminen	Kriisiviestintäsuunnitelma päivitetään ja toimintakortit laaditaan ja käydään yhdessä läpi esihenkilöiden kesken.	Suunnitelma päivitetty, toimintakortit laadittu ja otettu käyttöön.
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi		
Markkinoinnin monipuolisuus	Kuntastrategiasta laaditaan video markkinoinnin tueksi. Markkinointisuunnitelmaan sisällytetään erilaisia markkinointitapoja. Työpaikkojen houkuttelevuuden lisääminen markkinoimalla mm. henkilöstöetuja, myönteisen työnantajakuvan markkinointi.	Video tehty. Toteutetun markkinoinnin monipuolinen sisältö. Työpaikkaa hakeneiden lukumäärän kehitys
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön		
Viestinnän ja markkinoinnin suunnitelman laatiminen	Laaditaan koko kuntaa koskeva markkinointisuunnitelma ja markkinointibudjetti.	Suunnitelma laadittu
Palveluiden kilpailuttamisella säästöjä	Tulostinympäristö kilpailutetaan sekä luovutaan huoneissa olevista tulosfinasta ja siirytään keskitettyyn (turva)tulostukseen	Kilpailutukset ja päätökset tehty, saatujen säästöjen määrä
Palvelusihteerin eläköityessä tehtävää ei täytetä	Yhden palvelusihteerin eläköityminen on loppuvuonna 2022, eikä tehtävää täytetä vaan työt hoidetaan sisäisin järjestelyin.	Sisäiset tehtäväjärjestelyt tehty
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen		
Työsuojelutoiminnan johtamisen terävöittäminen	Työsuojelutoiminnan vuosikellon laatiminen.	Toiminnan suunnitelmallisuus
Henkilöstön tehtävänkuvia kirkastetaan ja sijaisuusjärjestelyt turvataan	Palvelusihteerin-/hallintotiimi muodostetaan yhteistyössä työntekijöiden kanssa heitä osallistaen.	Tiimi muodostettu, sijaisuudet selvillä

Työhyvinvointitoiminta ja työkykytoiminta kehittyi	Työhyvinvoinnin ja työkyvyn parantamiseksi haettu hankerahoitusta mahdollisuuksien mukaan. Henkilöstösihteeri aktiivisesti henkilöstötoiminnan kehittämisestä. Työhyvinvointitoimintaa kehitetään ottamalla ePassi käyttöön virkistysiltapäivien sijaan.	Selvitettyjen hankkeiden määrä ja saadut hankerahoitukset. ePassi otettu käyttöön
Sisäinen tiedonkulku paranee	Loppuvuonna 2021 aloitetut kuukausittaiset esihenkilöiden teamsit jatkuvat. Esimiehet pitävät säännöllisiä palavereita työntekijöiden kanssa. Henkilöstölle suunnattuun tiedottamiseen ja viestimiseen on otettu käyttöön sisäinen intra ja henkilöstöopas laaditaan.	Säännöllisten palaverikäytäntöjen määrä ja toteutus Intra vakiintuneessa käytössä Henkilöstöopas laadittu
Innostus työhön kasvaa ja palkkausjärjestelmää kehitetty	Analysoidaan työhyvinvointikyselyn tuloksia ja tarvittaessa selvitetään erillisellä henkilöstökyselyllä, mikä innostaa työssä. Selvitetään kannustavan palkkausjärjestelmän mahdollisuuksia. Luodaan työsuorituksen arviointijärjestelmä (TSA).	Kyselyiden tulosten hyödyntäminen käytäntöön. Selvitetty kannustavan palkkausjärjestelmän mahdollisuuksia. TSA laadittu ja otettu käyttöön

3.2 Elinvoimapalvelut

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

3.2.1 Tekninen toimi

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2021

Tekninen toimi on osa Rautavaaran kunnan elinvoimalautakuntaa. Elinvoimalautakunnan esittelijänä toimii elinvoimajohtaja Joonas Kokkonen. Elinvoimalautakunnan esittelijä on myös teknisen toimen tulosalueen tilivelvollinen viranhaltija.

Teknisen toimen tehtävänä on tuottaa asumisen, kiinteistöjen ylläpidon, kunnallistekniikan ja ympäristönkäytön peruspalveluita.

Teknisen toimen talousarvio vuodelle 2022 on: bruttomenot 2 909 197 € ja nettona 1 695 134 € (vertailu 2021: 1 730 828 €). Toimintatuottoja on arvioitu tulevan noin 1 201 037 €.

Suunniteltu teknisen toimen talousarvioraami vuodelle 2022 on 1 650 000 € (netto). Talousarvioraamin ylitykseen vaikuttivat mm. metsätalouden myyntituottojen pienentyminen (34 800 €), ruokapalvelun henkilöstökulujen kasvu (31 755 € sivukuluineen) ja kunnan tyhjien vuokra-asuntojen vastikekuluihin varautuminen (27 000 €). Lähemmäksi kunnanhallituksen esittämää raamia on päästy todenmukaistamalla rakennusten ja alueiden rakennus ja kunnossapidolle varattuja kuluja. Ko. työlle on talousarviossa 2022 varattu 372 500 € (vuonna 2022 448 000 €)

Vanhan alakoulun purkamiskustannuksiin ei ole varauduttu käyttötalospuolella sillä oletuksella, että kunnan tuloksesta saadaan tehtyä varaukset purkutyön mahdollistamiseksi. Vanhan alakoulun ylläpitokustannukset on budjetoitu kesään 2022 saakka, jolloin purkaminen tai rakennuksen kylmäksi jättäminen voisi olla mahdollista.

Taulukko 5: Tekninen toimi yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)		Muutos TP 2020 (€ ja %)		TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	2 896 171	2 996 604	2 923 365	-100 433	-3 %	-27 194	-1 %	2 525 822	2 567 467
Toimintatulot	1 201 037	1 265 776	1 308 611	-64 739	-5 %	-107 574	-8 %	1 616 628	1 616 628
Netto	1 695 134	1 730 828	1 614 754	-35 694	-2 %	80 380	5 %	909 194	950 839

Taulukko 6: Tekninen toimi euroa per asukas

Toimintakulut netto:		Tekninen toimi			
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	1 075	1 080	977	593	629
Asukasmäärä	1 577	1 602	1 652	1533	1512

Taulukko 7: Teknisen toimen sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)		Muutos TP 2020 (€ ja %)		TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	604 309	635 159	595 294	-30 850	-5 %	9 015	2 %	369 678	369 678
Sisäiset tulot	2 225 022	2 251 662	2 283 322	-26 640	-1 %	-58 300	-3 %	1 121 494	1 121 494
Netto	-1 620 713	-1 616 503	-1 688 028	-4 210	0 %	67 315	-4 %	-751 816	-751 816
Poistot	739 681 €	867 585 €	877 476 €	-	-	-	-	737 252 €	739 813 €

Siivouspalvelut

Vastuhenkilö: siivouspalvelupäällikkö

Siivouspalveluiden tavoitteena on tuottaa ylläpito- ja perussiivouspalveluja kunnan eri kiinteistöihin niin, että tilat ovat puhtaat, viihtyisät, terveelliset ja hygieeniset käyttää.

Siivouspalvelut jatkavat toimintaansa edelleen taloudellisesti ja laadukkaasti huomioiden kohteiden erityispiirteet. Koronapandemian vaikutukset ovat vaikuttaneet puhdistusaineiden ja tarvikkeiden kustannusten pieneen kasvuun lähinnä pehmapapereiden ja muiden henkilökohtaisen hygienian tuotteiden osalta. Vastaaviin kuluihin varaudutaan myös vuodelle 2022.

Siivouspalvelujen toiminta jatkaa ennallaan vuonna 2022, joten suurempia muutoksia ei ole näköpiirissä.

Kalustokustannukset 10 000 € esitetään investointeina.

Ruokapalvelut

Vastuhenkilö: ruokapalvelupäällikkö

Ruokapalvelujen tavoitteena on ravitsemussuosituksen mukaisten ruokapalvelujen tuottaminen mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti, pyrkien käyttämään myös lähialueen tuottajien tuotteita silloin, kun se on hankintojen toteuttamisessa mahdollista.

Ruokapalvelujen tehostamistoimenpiteitä, jotka otettiin käyttöön syksyllä 2020, jatketaan samankaltaisina myös vuonna 2022. Henkilöstökustannuksia pyritään vähentämään sijaisuuksia minimoimalla ja vuosilomien jakottamisella koulujen loma-aikoihin mahdollisuuksien mukaan. Ruokapalvelujen henkilöstömäärä on mitoitettu tehostamistoimenpiteiden johdosta niin niukaksi, että kaikkia vuosilomia ei voida toiminnan turvaamiseksi toteuttaa ilman sijaisjärjestelyjä.

Elintarvikkeiden arvioitujen hinnan nousujen vuoksi elintarvikkekustannuksien budjettia ei voida pienentää vuodelle 2022. Talousarviossa elintarvikkekustannuksista eriytetään logistiikkamaksut eli rahtikustannukset omalle tililleen seurannan helpottamiseksi. Säästöjä pyritään löytämään elintarvikkekustannuksista mahdollisista hinnan nousuista huolimatta.

Yhden työntekijän mahdollinen eläköitymien toteutuu vuoden 2022 aikana, mutta toiminnan järjestämisen kannalta vähintäänkin osa-aikaisen työntekijän palkkaaminen hänen tilalleen on pakollista.

Ruokapalvelulle ja kotipalvelulle on esitetty yhteiskäyttöauton hankintaa investointiesityksessä.

Vuoden 2021 talousarvioon ei ollut budjetoitu varoja sijaisten palkkoihin ja sivukuluihin sekä koneiden ja laitteiden rakennus/kunnossapitoon. Vuoden 2022 talousarviossa ruokapalvelujen kokonaisbudjetti on edellä mainitusta syystä johtuen n. 38 000 € suurempi kuin edellisenä vuonna. Pieniä euromääräisiä säästöjä on kuitenkin suunniteltu jokaiselta osa-alueelta.

Lupa- ja viranomaispalvelut

Vastuhenkilö: rakennustarkastaja

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen huolehtii rakentamista koskevien lupien käsittelystä ja rakennustyön aikaisesta valvonnasta. Lisäksi rakennusvalvontaviranomainen huolehtii rakennetun ympäristön valvonnasta.

Rakennustarkastajan virka ja työnjohtajan toimi on yhdistetty; 30 % työajasta on rakennustarkastajan tehtäviä ja 70 % työnjohtotehtäviä.

Rakennusvalvonnassa työskentelee myös toimistosihtööri, jonka työajasta kuuluu 2 % rakennusvalvonnan tehtäviin.

Rakennusvalvonnan lupamäärä on pudonnut covid-19 tilanteen vuoksi, joten lupamäärän oletetaan jäävän normaalia pienemmäksi myös 2022. Lupamäärän vuoksi myös lupamaksut jäivät matalammalle tasolle. Rakennusvalvonnan taksa päivitettiin 2020.

Ympäristötarkastajan tehtävät hankitaan vuonna 2022 edellisten vuosien tapaan Kuopion kaupungilta. Ympäristötarkastaja työskentelee Rautavaaran kunnan palveluksessa keskimäärin yhden päivän viikossa.

Rakennusjärjestyksen ajantasaisuus on tarkastettu vuonna 2021. Päivitystyö aloitetaan MRL:n uudistuksen päättymisen jälkeen.

Vesi- ja viemärlaitos

Vastuhenkilö: elinvoimajohtaja

Vesi- ja viemärlaitoksen tehtävä on turvata toimialueensa kiinteistöille tehokas ja toiminnallisesti varma veden jakelu ja jäteveden poisto. Lisäksi vesilaitos toimittaa vettä kolmelle vesiosuuskunnalle.

Vesi- ja viemärlaitoksesta on muodostettu kirjanpidollinen taseyksikkö. Vesilaitoksen tulos säilyy isoista poistoista johtuen edelleen tappiollisena vuonna 2022, mutta tappio pienenee ja tulos kääntyy suunnitelmakaudella ylijäämäiseksi. Kuluttajahinnat tarkastetaan vuoden 2022 aikana.

Kunta on alustavasti neuvotellut vedentoimitusyhteistyöstä vesiosuuskunta Vellikankaan kanssa, mutta neuvottelut eivät ole tällä hetkellä aktiivisia tai johtamassa toimenpiteisiin vuonna 2022.

Taulukko 8: Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	TA 2021 Euroa	TA 2022 Euroa	TS 2023 Euroa	TS 2024 Euroa
LIKEVAIHTO				
Vesimaksut (ulkoiset)	158 500	163 000	163 000	163 000
Vesimaksut (sisäiset)	79 128	75 578	75 578	75 578
Perusmaksut (ulkoiset)	27 500	27 500	27 500	27 500
Perusmaksut (sisäiset)	4 620	4 320	4 320	4 320
Muut maksut	3 000	6 500	6 500	6 500
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN				
AINEET JA TARVIKKEET	-47 948	-53 041	-53 041	-53 041
PALVELUJEN OSTOT				
Ulkoiset	-49 060	-56 110	-56 110	-56 110
Sisäiset	-24 190	-22 744	-22 950	-22 744
HENKILÖSTÖMENOT				
Palkat	-29 290	-30 020	-30 620	-31 234
Eläkekulut	-11 738	-10 226	-10 428	-10 636
Muut henkilösivukulut	-1 210	-1 120	-1 140	-1 160
POISTOT	-105 607	-89 499	-82 156	-74 956
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-2 350	-2 500	-2 500	-2 500
LIKEYLIJÄÄMÄ	1 355	11 638	17 953	24 517
RAHOITUSTULOT JA -MENOT				
Korkomenot				
Korvaus peruspääomasta	-20 965	-20 965	-20 965	-20 965
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-19 610	-9 327	-3 012	3 475
Poistoeron lisäys				
Varauksen vähennys				
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-19 610	-9 327	-3 012	3 475

Tilakeskus

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Tilakeskuksen tilahallinta- ja kunnossapitoyksiköt vastaavat kunnan rakennetusta kiinteistöomaisuudesta, toimitilajohtamisesta, teknisestä isännöinnistä, kiinteistöjen ja pihojen ylläpidosta sekä rakennusten kunnossapidosta.

Kiinteistöomaisuuden hoito ja toimitilajohtaminen

Kokonaisuudella tarkoitetaan mm. toimitilojen hankintaa ja toimitiloihin liittyvä taloussuunnittelua, asuntojen ja liiketilojen vuokrausta, kiinteistöjen sopimusasioita, riskien hallintaa, viranomaisyhteyksiä ja kunnan edunvalvontaa.

Kiinteistöomaisuuden hoitoa ohjataan kunnan kiinteistöstrategian avulla. Kiinteistöstrategian avulla tilakeskus yhdessä muiden toimialojen kanssa määrittää kiinteistöt, joita kehitetään tai joista pyritään luopumaan. Käytännön toimintaa selkeästi ohjaa mm. jako myytäviin kiinteistöihin ja osakkeisiin sekä purettaviin rakennuksiin. Yhtenä tavoitteena on uuden kiinteistöstrategian laatiminen Rautavaaran kuntakonsernille vuonna 2022.

Rautavaaran kunnan suorassa omistuksessa olevista rakennuksista tärkeimpiä ovat koulut, päiväkodit ja perustuvatoimen käytössä olevat rakennukset. Rakennusten kerrosala on noin 20 000 m² ja tilavuus noin 70 000 m³. Tilakeskuksen alaisia tiloja vuokrataan sisäisenä vuokrauksena hallintokunnille.

Lisäksi ulkoisille asiakkaille on vuokrattu tiloja. Yksi merkittävimmistä vuokraajista on Kysteri, joka tuottaa kunnalle perusterveydenhuolto palvelua. Terveysaseman vuokratuotto on vuosittain noin 183 000 €.

Rautavaaran leipomo Oy:n ja Tulilyhty Oy:n Palolan kiinteistön toimitilat ovat myös tilakeskuksen hallinnassa. Kyseisessä kiinteistössä ylläpitokuluista vastaa vuokralainen yksin ja vuokra muodostuu pääomavuokrasta.

Kirkonkylän ala-aste on lähes tyhjiällä. Kiinteistön ylläpitokulut ovat noin 50 000 €.

Kiinteistönhoito

Kiinteistönhoitoon liittyviä tehtäviä ovat mm. talotekniikan hoito, vihertyöt, ulkoalueiden puhtaanapito ja käsilumityöt. Rakennusten lämmitys, sähkö ja vakuutukset kuuluvat myös tilakeskuksen toimeen. Ulkoalueiden auraus on ostopalveluna urakoitsijalta.

Rakennusten kunnossapito

Rakennusten kunnossapidolla tarkoitetaan tässä sekä käyttötalous- että investointimäärärahoilla tehtävien rakennusten kunnossapidon ohjelmointia ja kunnossapidon pitkän tähtäimen suunnittelua. Lisäksi tilataan tarvittaessa rakennusten kuntoon liittyviä selvityksiä, ja raportteja kunnossapidon ohjelmointia ja hankesuunnittelua varten. Toisen merkittävän tehtäväkokonaisuuden muodostaa kiinteistöjen ylläpitoon liittyvät rakennuttamistehtävät eli töiden tilaaminen ja työmaavalvonta.

Pihojen ylläpito

Sisältää pihojen kunnossapidon ohjelmointiin liittyvät tehtävät, pihojen ylläpitoon kuuluvat rakennuttamis- ja valvontatehtävät sekä kiinteistöhoitosopimuksiin liittyvät työt, kuten pihatöiden valvonta, hankinnat ja tilaaminen. Tehtäviä ulkoalueilla ovat lisäksi koneelliset kunnossapitopalvelut, koulu- ja päiväkotipihojen perusparannukset, osakorjaukset ja muut ohjelmoitavat kunnossapitotyöt.

Pelastustoimi

Paloaseman kiinteistön ylläpitokulut on siirretty omaksi kustannuspaikaksi tilapalveluiden alle vuodelle 2022. Kulurakenteessa ei tapahdu kuitenkaan muutoksia. Muutoksella on tarkoitus valmistautua taloussuunnitelman laadintaohjeiden mukaisesti pelastustoimen irtautumiseen teknisestä toimesta vuodesta 2023 alkaen.

3.2.2 Elinkeinopalvelut

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2021

Elinkeinopalvelut on osa Rautavaaran kunnan elinvoimalautakuntaa. Elinvoimalautakunnan esittelijänä toimii elinvoimajohtaja Joonas Kokkonen. Elinvoimalautakunnan esittelijä on myös elinkeinopalvelujen tulosalueen tilivelvollinen viranhaltija. Elinvoimajohtajan lisäksi elinkeinopalveluja hoitaa virkansa puolesta osaltaan myös kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen. Elinkeinopalvelujen tulosalueella toimii myös hanke- ja elinkeinokoordinaattori Tuula Palojärvi ja työllisyyskoordinaattori Tarja Selkimäki.

Elinkeinopalvelujen tehtävänä on toteuttaa sellaista elinkeinopolitiikkaa, jolla tuetaan ja edistetään sekä yritystoiminnan että maatilatalouden harjoittamista paikalliset olosuhteet huomioon ottaen, sekä hoidetaan kunnan työllisyyttä yhteistyössä Rautavaaran kunnan sosiaalitoimen kanssa.

Elinkeinopalvelujen talousarvion 2022 mukaiset menot ovat nettomääräisesti 204 361 €. Suunniteltu elinkeinopalvelujen talousarviotaami vuodelle 2022 on 150 000 € (netto).

Taulukko 9: Elinkeinopalvelut yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	367 061	317 804	246 938	49 257 15 %	120 123 49 %	251 585	181 905
Toimintatulot	162 700	169 767	84 926	-7 067 -4 %	77 774 92 %	75 100	20 000
Netto	204 361	148 037	162 012	56 324 38 %	42 349 26 %	176 485	161 905

Taulukko 10: Elinkeinopalvelut euroa per asukas

	Toimintakulut netto:		Elinkeinopalvelut		
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	130	92	98	115	107
Asukasmäärä	1 577	1 602	1 652	1 533	1 512

Taulukko 11: Elinkeinopalvelujen sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	6 067	6 664	8 595	-597 -9 %	-2 528 -29 %	5 499	5 499
Sisäiset tulot				0 #JAKO/0!	0 #JAKO/0!		
Netto	6 067	6 664	8 595	-597 -9 %	-2 528 -29 %	5 499	5 499
Poistot	1 780 €			-	-	6 775 €	1 780 €

Elinkeinopalvelujen alla on vuonna 2022 kahdeksan erillistä kustannuspaikkaa, jotka ovat elinkeinojen kehittäminen, kuntamarkkinointi, elinkeinoprojektit, kunnan työllisyysstrategia, maaseututoimi, MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! – hanke (ja sen flat rate kust.p.), Live like a local in Rautavaara –hanke (ja sen flat rate kust.p.) ja Tiilikkajärven kansallispuiston Masterplan –hanke (ja sen flat rate kust.p.). Lisäksi investointipuolella oleva Kiparin kehittämishanke jatkuu lisäaikahakemuksen perusteella vuoden 2022 syksyyn saakka.

Elinkeinoitoimi panostaa mahdollisuuksiensa mukaan uusien yritysten perustamiseen. Uusien ja jo toimivien yritysten neuvontaa toteutetaan paitsi omana toimena myös yhä kasvavissa määrin elinkeinoyhteistyönä sopimusperusteisena asiantuntijaneuvontana mm. Kuopion seudun Uusyrityskeskuksen, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Savon yrittäjien, MTK Pohjois-Savon ja ProAgrarian kanssa.

Kuntamarkkinoinnilla pyritään luomaan ja vahvistamaan positiivista kuntakuvaa. Kuntamarkkinointi on osa elinkeinopolitiikkaa ja sen tehtävä on edistää kunnan houkuttelevuutta asuin-, yrittäjyys- ja matkailuympäristönä. Vuonna 2022 osallistutaan Rakenna ja Asu sekä Retkelle –messuille. Lisäksi on varauduttu sosiaalisen median näkyvyyden ja markkinoinnin edistämiseen.

Vuonna 2022 toteutetaan hanke Tiilikkajärven kansallispuiston suunnitelmien lähtötietojen laatimiseksi. Hankkeen tarkoitus on tehdä Tiilikkajärven kansallispuiston laajennusta tukeva suunnitelma, Masterplan. Se on kuvaus toimenpiteistä, jotka tulee tehdä tai ottaa huomioon kansallispuiston laajennusta suunniteltaessa. Masterplanin lisäksi hankkeessa tehdään investointi- sekä kehittämissuunnitelma kustannusarvioineen vuosille 2021–2031. Hankkeen budjetti on 58 400 euroa ja hankekausi on 1.9.2021–30.5.2022.

Kunnan työllisyysstrategiassa jatketaan täsmennetyin toimintamallin toteutusta määrätietoisesti yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen ja muiden tulosyksikköjen kanssa. MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! – osallisuudesta polkuja työelämään –hankkeessa toteutetaan tarvittaessa moniammatillisia terveys- ja työkykyselityksiä, joiden pohjalta voidaan rakentaa tavoitteellinen ja kuntouttava suunnitelma omalla polulla etenemiseen. Hankkeessa tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin sekä yritysten kanssa.

Maaseututoimen ja maaseutuelinkeinojen hallinto- ja kehittämispalvelutehtävistä Rautavaaralla vuonna 2022 vastaa ostopalveluna siilinjärveläinen Sydän-Savon maaseutupalvelu. Lomituspalvelut tuottaa kuopiolainen Sydän-Savon Lomituspalvelu.

ELINVOIMAPALVELUIDEN VALTUUSTOTASON TAVOITTEET 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden		
Sähköisen asioinnin ylläpito hyvällä tasolla	Sähköisen asioinnin edistäminen, mm. Lupapiste.fi-palvelu, Eners-kiinteistöhoitojärjestelmä ja kuntalaiskyselyjä vähintään 1 kpl / vuosi.	Sähköisten palveluiden käyttäjämäärä ja kyselyiden vastausprosentit
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi		
Yrittäjyyden tukeminen, yrittäjien ja palveluiden lisääminen	Elinkeinotuet, tuet työllistämiseen ja nuorten kesätyöllistämiseen, yhteiset tapaamiset yritysten ja yhteisöjen kanssa.	Myönnettyt tuet, työllisyysluvut
Toiminnallisten edellytysten turvaaminen yritystoiminnan kehittämiselle, asumiselle ja rakentamiselle	Kirkonkylän asemakaavatyön valmistuminen. Aktiivinen tonttimarkkinointi.	Tonttivaranto
Matkailun kehittäminen	Yhteistyö paikallisten yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.	Palautteet yrittäjiltä, yhdistyksiltä ja muilta toimijoilta. Kunnan omien kyselyjen tulokset (2 krt/vuosi)
Rautavaaran houkuttelevuuden lisääminen	Yhteistyön kehittäminen maakunnallisten/alueellisten markkinointikanavien kanssa. Uusien palvelutuottajien houkuttelevuuden vahvistaminen palvelutarjontaa matkailijoille.	Rautavaaran näkyvyys kunnan ulkopuolisissa kanavissa. Uusien matkailupalvelujen määrä.
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön		

Kiinteistöstrategian laatiminen Rautavaaran kuntakonsernille vuonna 2022. Kiinteistöstrategian toteuttaminen, toiminnallisesti tarpeellisten kiinteistöjen ylläpito turvallisella tasolla	.Suoritetaan talousarvion puitteissa kiinteistöille tarvittavat korjaukset ja toimenpiteet, tarpeettomat ja elinkaarensa päähän tulleet kiinteistöt puretaan tai myydään	Kiinteistöissä suoritettut korjaukset ja toimenpiteet. Kiinteistöstrategia valmis.
Vuokra-asuntojen käyttöasteen pitäminen yli 90 %:ssa	Vuokra-asuntojen aktiivinen esittely mm. uusien nettisivujen avulla. Rautavaaran Vuokratalot Oy:n henkilöstön lisääminen. Tarpeettomat ja elinkaarensa päähän tulleet kiinteistöt puretaan tai myydään.	Vuokra-asuntojen käyttöaste-%
Tuottaa ruokapalvelut mahdollisimman kustannustehokkaasti ravitsemussuositusten mukaisesti	Kiinnitetään huomiota raaka-aineiden kokoiskustannuksiin (hankinta + työaika) ja valitaan kokonaisuushuomioiden edullisin	Budjettipito
Työllisyysstrategian päivittäminen	Työllisyysstrategian viimeistely vuosille 2022-2024	Työttömyysaste-%, työmarkkinatuen seurantatiedot. Työllisyysstrategia valmis.
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen		
Henkilöstön työtyytyväisyyden ja työhyvinvoinnin kehittäminen ja seuranta	Henkilöstön osaamisen kehittäminen koulutusten avulla, työhyvinvointikyselyyn osallistuminen.	Suora palaute henkilöstöltä, työhyvinvointikyselyn vastausten läpikäynti yhdessä henkilöstön kanssa ja tarvittavien toimenpiteiden suorittaminen
Tiedottamisen kehittäminen ja tiedonkulun parantaminen	Viikkopalaverikäytäntöjen elvyttäminen	Työhyvinvointikyselyjen vastaukset
Korvaavan työn mallin käyttöönotto	Toimenkuvan arviointien perusteella pyritään löytämään erilaisia kevennettyjä töitä tai hallinnollisia tehtäviä korvaavaksi työksi	Sairauspoissaolojen määrä
Henkilöstön osittainen siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen	Teknisen toimen toiminnan sopeutus vuoden 2023 alkavan tilanteen mukaiseksi, vapaaehtoisten henkilöiden kartoittaminen, riittävä tiedottaminen	Toiminnan edellytysten taso vuodelle 2023, henkilöstön vaihtuvuus

3.3 Hyvinvointipalvelut

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

3.3.1 Sivistystoimi

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2022

Hyvinvoinnin palvelualue tuottaa pääosin lakisääteisiä palveluita, mutta lisäksi myös muuta kunnan olennaista toimintaa ja ennalta ehkäisevää kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Hyvinvoinnin palvelualue koostuu koulutoimesta (sis. esi- ja perusopetus, lukio), varhaiskasvatuspalveluista ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista (sis. kirjasto, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimet, etsivä nuorisotyö, vapaa sivistystyö ja hyte-työ). Hyvinvointipalveluihin kuuluu myös joukkoliikenne. Hyvinvointipalveluihin kuuluu yksi tulosalue, sivistystoimi.

Muutoksia tapahtuu hyvinvointipalvelujen hallinnossa. Hyvinvointipalveluita johtaa kunnanjohtajan alaisuudessa hallintojohtaja, joka on lakisääteisellä virkavapaalla ajalla 22.12.2021–1.11.2022. Hyvinvointipalveluita johtaa tämän ajan sijaisena rehtori ja tänä aikana ratkaistaan, tulisiko järjestely pysyväksi toimintamalliksi myös jatkossa. Tämä edellyttäisi apulaisrehtorin aseman vahvistamista joko apulaisrehtorin viran perustamisella tai nykyisen apulaisrehtorin huojennustuntien tuntuvalta kasvattamisella.

Asiantuntijatoimielimen eli hyvinvointilautakunnan esittelijänä toimii vuonna 2022 rehtori. Vastuualuejohtajina toimivat rehtori, päiväkodinjohtaja ja kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori, ja jatkossa kukin vuorollaan kertovat vastuualueensa ajankohtaisista asioista hyvinvointilautakunnan kokouksissa.

Keskeisenä muutoksena vuonna 2022 on E-1 –yhdyaluokan toteutuminen jo lukuvuonna 2022-2023. Yhdyaluokka kulkee "yhdyaluokkparina" tulevina vuosina, jolloin oppilaat pysyvät ryhmässä samoina. Kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattorin hanke muuttuu Digitaatioja hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseksi –hankkeeksi Vaaralla Palaa –hankkeen päättymisen vuoksi, ja 60 % palkkarahoista tulee uudesta hankkeesta.

Koulutoimi

Vastuuhenkilö: rehtori

Koulukeskuksella on meneillään toinen kokeiluvuosi, jossa käyttäytymisen haasteita omaaville oppilaille on järjestetty oma erityisluokkaopetus. Kokeiluluokassa on opiskellut pääsääntöisesti Tulilyhtey Oy:n oppilaita. Kokeilu on tuonut hyviä tuloksia: koulupoissaolot, koulupäivän keskeytykset sekä järjestyshäiriöt ovat vähentyneet selvästi. Erityisluokan oppilaiden eteneminen ja menestyminen opinnoissa on ollut hyvää. Tämä määräaikainen erityisluokanopettajan tehtävä vakinaistetaan perustamalla vakituinen virka ja opetuksen järjestämiseen varataan määrärahat.

Kahden matemaattisten aineiden lehtorin viran lisäksi elokuusta 2022 alkaen koulukeskukselle palkataan matemaattisten aineiden päätoiminen tuntiopettaja, jolloin matemaattisten aineiden tunnit jakautuvat jatkossa kahden opettajan sijaan kolmelle. Tämä ei vaikuta henkilöstökuluihin, mutta toimenpiteellä tasataan matemaattisten aineiden opettajille kertyviä ylitunteja, mikä vaikuttanee työhyvinvointiin merkittävästi.

Talouden tasapainotussuunnitelman mukaisesti yhdistetään elokuussa 2022 aloittava 1. lk ja esikouluryhmä. Yhdyaluokan myötä esikouluryhmään ei tarvita lukuvuodelle 2022–2023 omaa koulunkäynninohjaajaa. Tämän seurauksena koulun ja päiväkodin yhteiselle työntekijälle ei ole tarvetta toimintakaudella 2022–2023.

Yksi koulunkäynninohjaajan paikka vakinaistetaan elokuusta 2022 alkaen. Erityisluokkaan, jossa on käyttäytymisen haasteita omaavia oppilaita, tarvitaan kahden kokeiluvuoden perusteella oma koulunkäynninohjaaja. Jatkossa koulukeskuksella (mukaan luettuna erityisluokat) työskentelisi näin ollen neljä vakinaista koulunkäynninohjaajaa, joista vähintään yhdeltä edellytetään lähihoitajan

(lapset ja nuoret) koulutusta, jotta esikoululaisten iltapäivähoito varhaiskasvatuslain mukaisesti voidaan myös jatkossa järjestää koulun toimesta. Kyseistä työntekijää voidaan tulevaisuudessa hyödyntää joustavasti myös päiväkodilla, mikäli ohjaajatarpeet muuttuvat. Yhdelle määräaikaiselle koulunkäynninohjaajalle on tarve, mutta lapsimäärän vähentyessä tarve ei ole pitkäkestoinen. Koulun ja päiväkodin yhteisen työntekijän jäädessä pois, on koulunkäynninohjaajien osalta muutos nykyiseen toimintaan verrattuna vuodelle 2022 +0,5 htv eli noin +12 000 €.

Esikoululaisten kohdalla selkiytetään käytänteitä perusopetuslain ja varhaiskasvatuslain soveltamisen osalta. Esikoulutoiminta järjestetään perusopetuslain mukaisesti, mutta esikoululaisten tarvitsema aamu- ja iltapäivähoito järjestetään elokuusta 2022 alkaen aiempaa vahvemmin varhaiskasvatuslain mukaisesti. Esikoululaisten päivähoito luetaan varhaiskasvatuksen piiriin, jolloin toimintaa määrittää varhaiskasvatuslaki esimerkiksi henkilöstön kelpoisuuksien sekä varhaiskasvatusmaksujen osalta. Esikoululaisten hoitomaksut muuttuvat perusopetuksen aamu- ja iltapäiväkerhon maksujen sijaan varhaiskasvatuslain mukaisiksi varhaiskasvatusmaksuiksi. Esikoululaisten hoitomaksut tulevat hoidon tarpeesta riippuen nousemaan n. 50–120 €/kk.

Oppilasennuste:

Koulu	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Esikoulu	11	5	10	5
1. - 6.luokat	72	69	57	58
7. - 9.luokat	58	48	49	39
Peruskoulu yht.	141	122	116	102
Lukio	32	32	31	27
Yhteensä	173	154	147	129

Varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: päiväkodinjohtaja

Lapsimäärässä ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Ennusteiden mukaan elokuussa 2022 lapsia varhaiskasvatuksen piirissä on yhteensä 18. Koulun ja päiväkodin yhteiselle työntekijälle ei kuitenkaan ole tarvetta enää toimintakaudella 2022–2023. Keväällä henkilöstöä on vielä enemmän, mutta syyskaudella henkilöstön määrä hieman vähenee. Lapsimäärä pienenee ennusteiden mukaan selvästi vuonna 2023 alkavalla toimintakaudella (11 lapseen).

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden mukaisesti perhepäivähoitajan eläköityessä tilalle ei palkata uutta perhepäivähoitajaa. Mikäli tilanne aktualisoituu vuoden 2022 aikana, perhepäivähoitajan lapset siirtyvät päiväkodin lapsiryhmään, mikä taas tulee huomioida päiväkodin henkilöstöresursseissa (lakisäätäinen mitoitus).

Varhaiskasvatusta järjestetään pääsääntöisesti arkisin klo 6 – 18 välillä, mutta vuoden 2022 aikana varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa tarvittaessa vuoro-/iltatyötä tekevien huoltajien lasten varhaiskasvatuksen tarpeen mukaisesti todellinen tarve ja päiväkodin olemassa olevat resurssit huomioiden. Tällä pyritään helpottamaan erityisesti kunnan hoitajarekrytointeja.

Varhaiskasvatuksen uutena painopistealueena toiminnassa tulee olemaan luontoliikunta. Rautavaaran kunta on mukana valtakunnallisessa Liikkuva Varhaiskasvatus –ohjelmassa, jossa tehdään liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämistyötä päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Liikunnallisempaan elämäntapaan siirtyminen tapahtuu yhteistyössä koko henkilöstön sekä perheiden kanssa.

Hallitus on esittänyt varhaiskasvatuslain muuttamista 1.8.2022 lukien koskien varhaiskasvatuksen tuen uudistamista. Tukea ehdotetaan vahvistettavaksi lapsen tuen tarpeen mukaan esi- ja

perusopetuksen mukaisesti kolmiportaisesti. Kolmiportaisen tuen mallissa koko lapsen varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuisi tuen toteuttamiseen sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuisi lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Tuki tultaisiin toteuttamaan inklusiivisesti osana varhaiskasvatuksen toimintaa. Vuonna 2022 varhaiserityisopettajan palveluita hankitaan tarvittaessa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä valtion erityisavustuksesta ja avustusta käytetään osin myös yhden työntekijän palkkakuluihin.

Varhaiskasvatusmaksujen arvioitu tuotto vuodelle 2022 on samalla tasolla edellisvuoteen nähden (yhteensä 13 000 €). Tuottoihin vaikuttaa lapsimäärän vaihtelevuus sekä huoltajien tulorajat. Vuoden 2022 elokuusta lähtien esikoululaisten aamu- ja iltapäivähoito järjestetään varhaiskasvatuslain mukaisesti (ottaen huomioon muun muassa henkilöstön kelpoisuudet sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksut), mikä vaikuttaa varhaiskasvatusmaksutuottoihin positiivisesti.

Asiakaspalvelujen ostoissa tuottoja on arvioitu tulevan esikoulussa aamu- ja iltapäivähoidon varhaiskasvatuspaikasta +13 000 € ja menoja asiakaspalvelujen ostoissa toiselta paikkakunnalta – 11 200 €. Kotikuntakorvausten tuottoja on arvioitu vuodelle 2022 noin 9 000 €, mikä on noin tuhat euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kulttuuri- ja vapaa-aika

Vastuuhenkilö: kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori

Vapaa-ajan palvelut kaikenikäisille järjestää edelleen vapaa-aikaohjaaja. Vapaa-aikaohjaajan työpanosta ikäihmisten keskuudessa vahvistetaan entisestään vuonna 2022 ja tuotetaan myös digitaalisia palveluita kuntalaisille. Liikuntatoimessa kannustetaan kokonaisvaltaisesti kuntalaisia liikunnallisempaan elämäntapaan ja viestitään sekä liikunnan hyvinvointivaikutuksista että rautavaaralaisista harrastusmahdollisuuksista.

Liikunta- ja nuorisotoimen avustukset yhtenäistetään ja selkeytetään. Opiskelija-avustuksista luovutaan. Liikuntatoimeen budjetoidaan 2 600 euron määräraha vapaa-ajan avustuksille, sisältäen liikunta- ja nuorisotoimen avustukset (+1 000€). Nuorisotoimen budjetista vastaavasti avustummääräraha poistuu (-1 600€).

Vuodelle 2022 kirjaston kuljetuksiin liittyviä kustannuksia muutetaan vastaamaan todellisuutta. Kaukolainakustannusten määrää pienennetään (-500€) ja Rutakko-kirjastoverkon kuljetusten budjettia vastaavasti nostetaan (+710€). Vuonna 2022 tarkistetaan tilattavien lehtien käyttöstettä ja selvitetään tarvetta mahdolliseen e-lehtipalveluun. Lehtikustannuksia vähennetään -700€. Kirjastolle hankitaan pimennysverhot estämään auringonpaistetta ja tilan kuumentumista, jonka vuoksi kalustoon budjetoidaan 2000€ (+1800€). Kirjaston digitaalisista palveluista viestitään vuonna 2022 vahvemmin.

Koronavuosien jälkeen nuorisotyötä kehitetään tilanteen niin salliessa ja resurssien sallimissa rajoissa. Nuorisotyöntekijän työaikaa muutetaan vastaamaan tarvetta (vaikutus -10 % henkilöstökuluihin, perusturvapalvelut vastaavasti varaa kuraattorin henkilöstökuluja todellista työaikaa vastaavasti).

Kansalaisopiston osalta suunniteltavat tunnit vastaavat vuoden 2021 suunniteltuja tunteja eli 1 100 tuntia. Tavoitteena olisi päästä toteutuneiden tuntien osalta koronaa edeltävälle tasolle. tapaan toteutuneiden tuntien tuntimäärää.

Taulukko 12: Hyvinvointipalvelut yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)		Muutos TP 2020 (€ ja %)		TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	2 701 927	2 664 290	2 398 629	37 637	1 %	303 298	13 %	2 761 086	2 801 581
Toimintatulot	544 906	571 546	408 981	-26 640	-5 %	135 925	33 %	544 906	544 906
Netto	2 157 021	2 092 744	1 989 648	64 277	3 %	167 373	8 %	2 216 180	2 256 675

Taulukko 13: Hyvinvointipalvelut euroa per asukas

	Toimintakulut netto:		Hyvinvointilautakunta		
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	1 386	1 327	1 242	1 446	1 493
Asukasmäärä	1 556	1 577	1 602	1 533	1 512

Taulukko 14: Hyvinvointipalvelujen sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	699 819	633 588	626 989	66 231 10 %	72 830 12 %	689 189	689 189
Sisäiset tulot				0 #JAKO/0!	0 #JAKO/0!		
Netto	699 819	633 588	626 989	66 231 10 %	72 830 12 %	689 189	689 189
Poistot	14 430 €	17 906 €	17 592 €	-	-	16 575 €	14 430 €

Taulukko 15: Hyvinvointipalvelut euroa per oppilas (peruskoulu)

	Toimintakulut netto:		Perusopetus		
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa/oppilas	9 202	8 569	7 736	10 512	11 655
Oppilasmäärä	131	142	150,5	118,5	109

Taulukko 16: Hyvinvointipalvelut euroa per opiskelija (lukio)

	Toimintakulut netto:		Lukio		
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa/oppilas	11 647	11 629	15 280	12 152	13 430
Oppilasmäärä	32	28	20,5	31,5	29

HYVINVOINTIPALVELUIDEN VALTUUSTOTASON TAVOITTEET 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden		
Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen	Viestitään liikunnan tuottamista hyödyistä entistä vahvemmin ja kannustetaan kuntalaisia liikkumaan ja hyödyntämään Rautavaaran mahdollisuuksia. Markkinoidaan varhaiskasvatusta luonto-liikunta painotteiseksi "Luontoliikunta päiväkotii"	Liikunnasta viestitty eri kanavissa, saatu kannustettua kaikenikäisiä kuntalaisia liikkumaan entistä enemmän. Luontoliikunta –teema on näkynyt varhaiskasvatuksen toiminnassa sekä sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä.
Vastualueet jatkavat toimintaa ohjaavien asiakirjojen päivittämistä	Oppilashuoltosuunnitelma, kurinpitosuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään. Hyvinvointisuunnitelma laaditaan uudelle valtuustokaudelle.	Suunnitelmat päivitetty ja hyväksytty sekä tiedotettu tarvittavalla tavalla.
Oppilashuoltopalvelujen järjestämisen ja saavutettavuuden tarkastelu ja mahdollinen tehostaminen	Selkiytetään koulun sisällä nuorille koulukuraattorin, kouluterveydenhoitajan ja koulupsykologin toimintakenttää.	Oppilashuollon henkilöstön tehtävänjaosta on tiedotettu koulun henkilökuntaa, oppilaita

	Tehostetaan palveluista tiedottamista. Kysely huoltajille, oppilaille ja opiskelijoille.	sekä huoltajia. Kyselyn tulosten läpikäynti ja hyödyntäminen. Koulupsykologin tarve ja psykologipalveluiden taso sekä saavutettavuus kartoitettu.
Digitaalisten hyvinvointipalveluiden lisääminen	Tehdään yhteistyötä Digihyty-hankkeen kanssa ja muotoillaan ja tuotetaan hyvinvointipalveluita saavutettavaksi myös etänä.	Hyvinvointipalveluita, mm. vapaa-aikaohjaajan ja nuorisotyöntekijän palveluita, on saatavilla myös digitaalisesti.
Säännöllisen palautteen kerääminen ja hyödyntäminen	Asiakastytyväisyyskyselyt, aktiivinen viestintä kotien ja koulun/päiväkodin kanssa, palautteiden tulokset käsitellään.	Palautekyselyiden ja palautteiden määrä, palautekyselyt käsitelty ja niiden johdosta tehdyt tarvittavat toimenpiteet
Viestinnän monipuolistaminen palveluja käyttäville	Varhaiskasvatuksessa Wilman käyttöönotto viestinnän välineenä sekä varhaiskasvatussuunnitelman kirjaamiseksi. Muut vastuualueet selvittävät, onko viestinnän monipuolistamiselle tarvetta.	Wilma on otettu käyttöön varhaiskasvatuksessa, käytön aktiivisuus Vastuualueet ovat selvittäneet viestinnän vaihtoehtoja tai monipuolistamisen tarvetta (esim. kirjaston sähköpostilista).
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi		
Lukion aikuislinjan markkinointi	Lukion aikuislinjasta tehdään markkinointivideo	Video tehty. Kunnan sosiaalisessa mediassa julkaistu vuoden aikana neljä lukion aikuislinjaan liittyvää somejulkaisua. Lukion aikuislinjalle on saatu 1-2 uutta aikuisopiskelijaa.
Viestinnän monipuolistaminen markkinoinnin näkökulmasta	Vastuualueet viestivät myös arjesta sosiaalisessa mediassa (normaalin tiedottamisen lisäksi). Vastuualueet huolehtivat verkkosivujen osioiden tietojen ajantasaisuudesta ja houkuttelevuudesta ja tietojen löydettävyydestä.	Vastuualueet ovat päivittäneet kotisivujen tekstit ja lisänneet tarvittaessa puuttuvia tietoja. Sosiaalisessa mediassa viestimisen aktiivisuus, tavoite kuukausittainen julkaisusykli.
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön		
Toimintaa sopeutetaan vähentyneeseen lapsimäärään	Perustetaan yhdysluokka E-1.lk. Jatketaan yhdysluokkaopetusta luokka-asteella 4.-5.lk. Varhaiskasvatuksessa lastenhoitajamäärä suhteutettu lapsimäärään, päiväkodinjohtaja tekee sijaistuksia mahdollisuuksien mukaan. Nuorisotoimen toiminta on kannattavaa ja hyödyllistä ja nuorille sopivaa.	Yhdysluokkien määrä Lastenhoitajien määrä vs. lasten määrä (mitoituksen suhde) Nuorisotoimen toiminnan laajuus ja siitä saatu hyöty nuorille
Maksutuottoja lisätään ja kustannuksia minimoidaan	Esikoululaisten kohdalla käyttöön otetaan varhaiskasvatustilain mukaiset varhaiskasvatustilain maksut ajalta, jona esikoululainen tarvitsee esikoulun ulkopuolista hoitoa.	Varhaiskasvatustilain maksut otettu käyttöön esikoululaisten kohdalla.
Kirjaston palvelutarjontaa ajantasaistetaan vastaamaan kysyntää	Kartoitetaan lehtiaineiston käyttöastetta ja selvitetään saadaanko digitilauksella	Lehtiaineistojen käyttöaste, selvitetty digitilauksen

	hyötysuhdetta kannattavamaksi.	kustannukset verrattuna paperilehtien hintaan.
Eri palvelualueiden ja vastuualueiden välisten yhteistyömuotojen lisääminen	Muita vastuualueita kannustetaan osallistumaan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tapahtumiin (esim. satutunnit). Saumaton ja matalan kynnyksen moniammatillinen yhteistyö mm. koulun/varhaiskasvatuksen, neuvolan ja sosiaalitoimen kanssa.	Säännölliset tapaamiset pidetty ja yhteistyötä kehitetty, tapahtumiin osallistuneiden määrä
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen		
Tuetaan henkilöstön osaamista yhdysluokkaopetukseen sekä erilaisiin oppimispolkuihin liittyvissä asioissa	Henkilöstöä perehdytetään ja koulutetaan yhdysluokkaopetukseen sekä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen.	Vesokoulutukset yhdysluokkaopetukseen sekä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen (VSOP-opetus) järjestetty. Yhdysluokkaa opettaville opettajille tarjottu mahdollisuus käydä tutustumassa muiden kuntien yhdysluokkaopetukseen, vähintään yksi tutustumiskäynti on toteutunut.
Tiimityön tukeminen	Vastuualueet luovat ja/tai kehittävät kullekin sopivia tiimityön muotoja.	Tiimien toimintamalleja luotu/kehitetty. Säännöllisten tapaamisten määrä ja toteutus.
Henkilöstön välistä yhteistyötä tiivistetään vastuualueiden välillä	Selvitetään henkilöstön mahdollisuus toimia toisella vastuualueella lomanturaajana. Tehdään suunnitelma, kuinka hyvinvointipalveluiden palvelusihteerin työpanosta jatkossa kohdennetaan myös varhaiskasvatuspalveluihin.	Selvitykset ja suunnitelmat tehty

3.4 Perusturvapalvelut

Vastuuhenkilö: perusturvajohtaja

3.4.1 Sosiaalitoimi

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2022

Sosiaalitoimen toiminta ajatuksena on edistää yksityisen kuntalaisen, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä tuottamalla asiakaslähtöisiä ja laadukkaita palveluja.

Sosiaalitoimen tulosyksiköjä ovat lasten ja perheidenpalvelut, vammaispalvelut, vanhusten palvelut, päihdehuolto, aikuissosiaalityö ja omaishoidontuki.

Lasten- ja perheidenpalveluihin kuuluvat sosiaalihuollon peruspalveluina mm. perhetyö, tukiperhetoiminta (ostopalveluna), perheneuvola (ostopalveluna), perheoikeudelliset palvelut, koulukuraattori ja lastensuojelu. Lastensuojelussa painopiste on avohuollonpalveluissa. Lasten ja perheiden kuntoutus- ja kriisipalveluja ostetaan tarvittaessa yksityisiltä palvelujentuottajilta. Sosiaalipäivystys järjestetään Kuopion kaupungilta ostopalveluna. Sosiaalihuoltolain mukaan osa lastensuojelun avohuollon palveluista on mahdollista järjestää myös sosiaalihuollonperuspalveluna.

Vammaispalveluihin sisältyvät kehitysvammaisten erityishuollonpalvelut, kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaiset palvelut mm. henkilökohtainen avustaja palvelu ja asunnonmuutostyöt. Palveluja järjestetään kunnan omana toimintana ja ostopalveluina.

Mielenterveyskuntoutujien palveluasumista ja tukiasumista ostetaan tarpeen mukaan.

Kuljetuspalveluina kunnassa järjestetään sosiaalihuoltolain mukaista kuljetusta sekä vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua. Sosiaalihuoltolain mukaisessa kuljetuspalvelussa on käytössä kuljetuspalvelun järjestämisen periaatteet. Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu myönnetään vammaispalvelulain mukaan.

Vanhusten palveluihin kuuluvat mm. kotihoito, vanhusten palveluasuminen ja kotona asumista tukevat palvelut. Kotihoito kuuluu osaksi kunnan peruspalveluita. Vanhustenpalveluasuminen tarjoaa ympärivuorokautista hoivaa ja huolenpitoa. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua. Kaikissa asumispalveluyksiköissä on mahdollista toteuttaa saattohoitoa. Tukipalvelut tarjoavat kotihoidon asiakkaille kotona asumista ja siellä selviytymistä edistäviä palveluja. Tukipalveluja ovat kylvytys-, siivous-, ateria- ja turvapalvelut sekä pyykki- ja asiointiapu.

Päihdehuolto toteutetaan pääosin kunnan omana avohuollon palveluna. Päihdekuntoutusta avo- ja laitoshoidona ostetaan tarvittaessa. Mielenterveys- ja päihdetyön strategia on laadittu vuosille 2020–2023.

Aikuissosiaalityön tuloksikkoon sisältyvät toimeentuloturva, kuntouttavatyötoiminta ja välitystili. Kuntouttavan työtoiminnan tavoite on järjestää työ- ja toimintakykyä sekä työllistymistä edistäviä palveluja pitkäaikaistyöttömille. Työ- ja elinkeinotoimen rakenteellisten muutosten ja palvelujen etääntymisen asiakkaille aiheuttamiin haasteisiin on pyritty vastaamaan kunnanpalveluja tehostamalla. Sosiaalitoimi tekee verkostoyhteistyötä työ- ja elinkeinotoimen sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Kunnan työllisyyskoordinaattori on merkittävä työkumppani sosiaalitoimelle.

Keskeiset muutokset vuonna 2022

- Vammaispalvelut: Oppivelvollisuuden 10. luokan opetuksen järjestely Vaalijalan keskuslaitoksessa
- Lastensuojelu: Uuden kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon järjestely ammatillisessa perhekodeissa
- Palvelukeskuksen asiakasmaksujen tulot alenevat 1.7.2021 voimaan tulleen uuden asiakasmaksulain johdosta
- Hoitajamitoituksen nousu 0.6 alkaen 1.1.2022
- Kunnan määriteltävissä olevat sosiaalipalvelumaksut säilytetään vuoden 2021 tasolla
- Kotihoidon ja sosiaalihuollon henkilöstöresurssien lisäykset

Sosiaalihuolto ja sosiaalipalvelut

Vastuuhenkilö: perusturvajohtaja

Täydentävän- ja ehkäisevän toimeentulotuen noudatetaan yhdenvertaisuusperiaatetta lautakunnan vahvistaman soveltamisohjeen myötä.

Työmarkkinatuen kuntaosuuden toivotaan korona yrittäjätukien loppumisen myötä alenevan vuodesta 2021.

Vanhustenpalvelut (asumispalvelut, kotihoito, omaishoito ja tukipalvelut, vanhus- ja vammaisneuvosto)

Vastuuhenkilö: vanhustyönjohtaja

Asumispalveluissa on varauduttu lakisääteiseen henkilöstömitoituksen nostoon. Kotihoidossa yritetään rekrytoida sairaanhoitajia, jotta tehostettua kotihoitoa voidaan jatkaa. Etäkotihoitoa tullaan jatkamaan. Sijaisten huonon saatavuuden vuoksi käytetään yksityisen hoivayrittäjien palveluita.

Korona-pandemian jatkuminen aiheuttaa edelleen kuluja mm. hoitotarvikkeissa.

Pyritään aloittamaan iäkkäiden ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä.

Vanhus- ja vammaisneuvoston toimintaa toteutetaan toimintasäännön mukaisesti.

Talousarviossa on huomioitu kotihoidon ateriamaksujen väheneminen ruokien menekin vähenemisen vuoksi.

Asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 aiheuttaa asumispalveluihin lisäkustannuksia ja muutos vähentää tuloja noin 113 500 euroa ja lisää menoja mm. pesulapalvelut noin 25 000 euroa. Kaikkia vähennyksiä ei voida vielä edes arvioida, koska lakimuutoksesta johtuen asiakasmaksuja, jotka asiakas on aikaisemmin itse maksanut, siirtyy kunnalle vähitellen.

Vanhuspalvelulaki velvoitti 1.10.2020 lähtien erottamaan välillisen (tukipalvelu) työn hoitotyöstä, jota ei saa laskea henkilöstömitoitukseen. Sitä varten on palkattu ja tarvittaessa palkataan lisää tukipalvelutyöntekijöitä.

Omaishoitoon tehdään vuodenvaihteessa lakisäiteinen indeksitarkistus. Myöntämisperusteet säilytetään viimeisen toimintavuoden aikana ennallaan.

Taulukko 17: Sosiaalitoimi yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)		Muutos TP 2020 (€ ja %)		TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	5 173 305	4 673 134	4 232 236	500 171	11 %	941 069	22 %	144 591	144 591
Toimintatulot	1 109 930	1 150 252	1 194 553	-40 322	-4 %	-84 623	-7 %	0	0
Netto	4 063 375	3 522 882	3 037 683	540 493	15 %	1 025 692	34 %	144 591	144 591

Taulukko 18: Sosiaalitoimi euroa per asukas

Toimintakulut netto:	SOSIAALITOIMI				
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	2 611	2 234	1 896	94	96
Asukasmäärä	1 556	1 577	1 602	1533	1512

Taulukko 19: Sosiaalitoimen sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)		Muutos TP 2020 (€ ja %)		TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	960 936	1 045 245	1 083 067	-84 309	-8 %	-122 131	-11 %		
Sisäiset tulot				0	#JAKO/0!	0	#JAKO/0!		
Netto	960 936	1 045 245	1 083 067	-84 309	-8 %	-122 131	-11 %	0	0
Poistot	3 555 €	16 874 €	6 342 €	-	-	-	-	3 555 €	3 555 €

PERUSTURVAPALVELUIDEN VALTUUSTOTASON TAVOITTEET 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden		
Lähipalvelut säilytetään vuoden 2021 tasolla	Määräraharavaukset, henkilöstön rekrytointi ja viivytyksetön käsittely vireillepanosta	Lakisäiteisen hoitajamitoituksen 0.6 täyttäminen. Sosiaalihuollon ja sosiaalipalveluiden riittävyys (2 sosiaali- ohjaaja, 2 sosiaalityöntekijää, 2 kv.avohuollon ohjaajaa). Lakisäiteisten määräaikojen toteutuminen.

Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi		
Suorahankinnoissa käytetään paikallisia yrityksiä/palvelun tuottajia	Kilpailutukset tehdään vain hankintarajat ylittävistä hankinnoista.	Uushankinnat/kilpailutukset.
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön		
Kustannuskehityksen ja -kasvun jarruttaminen	Hyvinvointialueelle siirtyvien palveluita ja toimintoja koskevien investointien jäädyttäminen.	Rautavaaran kunnan maksamana ei investointeja vuodelle 2022.
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen		
Ammattitaitoinen henkilöstö	Rekrytointi ja oppisopimuskoulutus	Tukipalveluhenkilöstön välillisen työ palveluasumisessa lisää hoivahenkilöstön välittömän työn mitoitusta.

3.4.2 Perusterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2022

Perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon järjestämisvastuu on Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin liikelaitoksena toimivalla KYSTERillä. Perusterveydenhuollon tehtävänä on järjestää kuntalaisten terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä ja edistäviä, sairauksia ehkäiseviä sekä yleislääkäritasoisia sairaanhoidollisia avo- ja laitospalveluja. Järjestämisvastuun toteuttamiseksi sairaanhoitopiirissä valmistellaan yhteistyössä kuntien kanssa perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon palvelujen järjestämisestä koskeva puitesuunnitelma valtuustokausittain. Samoin sairaanhoitopiiri ja kunnat valmistelevat vuosittain palvelusopimukset kuntalaisille tuotettavista palveluista. Järjestämisvastuun toteuttamiseksi on muodostettu sairaanhoitopiirin ja kuntien yhteinen toimielin, tilaajatoimikunta, sairaanhoitopiiri ja kuntien edustajista.

Lähipalvelut turvataan joka kunnassa palvelujäsennyksen mukaisesti ja palvelujen tuottamisessa vastataan hoitotakuun toteuttamisesta.

Ratavaaran kunta kuuluu ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen. Ympäristöterveyspalveluiden tarkoituksen on turvata lainsäädännön vaatimusten mukainen suunnitelmallinen, säännöllinen, laadukas, terveyshaittoja ja vaaroja sekä kuluttajien taloudellisia tappioita ehkäiseviä paikalliseen riskiarvioon ja valtakunnallisiin valvontaohjelmiin perustuva ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoito. Lisäksi tarkoituksena on laadukkaiden, tarkoituksenmukaisten ja tarpeeseen vastaavien kunnallisten eläinlääkintäpalvelujen ja eläinlääkäripäivystyksen saatavuuden ylläpito.

Taulukko 20: Perusterveydenhuolto yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	2 114 814	2 123 346	1 949 828	-8 532 0 %	164 986 8 %	190 276	190 276
Toimintatulot				0 0 %	0 0 %	0	0
Netto	2 114 814	2 123 346	1 949 828	-8 532 0 %	164 986 8 %	190 276	190 276

Taulukko 21: Perusterveydenhuolto euroa per asukas

Toimintakulut netto:	PERUSTERVEYDENHUOLTO				
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	1 359	1 346	1 217	124	126
Asukasmäärä	1 556	1 577	1 602	1533	1512

Taulukko 22: Perusterveydenhuollon sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	5 021	5 714	11 921	-693 -12 %	-6 900 -58 %		
Sisäiset tulot				0 #JAKO/0!	0 #JAKO/0!		
Netto	5 021	5 714	11 921	-693 -12 %	-6 900 -58 %	0	0
Poistot				-	-		

Taulukko 23: Perusterveydenhuollon suoritteet

Tuotteet	Rautavaara 2022	Hinnasto	YHT:
	Arvio (kpl)	€/kpl	€
Fysioterapia			
yksilökäynnit	471	119	56049
etävo	61	119	7259
ryhmät	90	100	9000
apuvälinek.	90	51	4590
Kouluth	160	75	12000
Lastenneuvola	150	75	11250
Äitiysneuvola	30	75	2250
SH vastaanotot			
lyhytkäynti	2895	55	159225
laajakäynti	101	75	7575
etävo	21	55	1155
korvaushoito	80	100	8000
puhelinkontaktit	2900	30	87000
ryhmät	15	30	450
Lääkärinvastaanotot			
käynnit	2520	185	466200
etävo	200	185	37000
Konsultaatio	2000	45	90000
puhelinkontaktit	700	45	31500
Mielenterveysnla	500	119	59500
etävo	30	119	3570
Puheterapia	10	250	2500
etäpuheterapia	30	200	6000
Toimintaterapia	40	173	6920
Psykologi	21	200	4200
etävo	20	200	4000
YHTEENSÄ			1077193
Vuodeosasto			
lyhyt hoito	2110	289	609790
päivä/yöhoito	0	145	0
kotisairaala	0	160	0
vierihoito	22	409	8998
pitkäaikaishoito	0	185	0
YHTEENSÄ			618788
Suun terveydenh.			0
hammaslääkäri	1865	90	167850
suuhygienisti	400	50	20000
YHTEENSÄ			187850
Päivystys			
Erikoisl. konsul	163	250	40750
etävo	4	250	1000

Avohoido yhteensä			1118943
YHTEENSÄ			1925581

3.4.3 Erikoissairaanhoito

Toiminnan kuvaus ja keskeiset muutokset 2022

Erikoissairaanhoidon menot muodostavat lähes kokonaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä yhtymän jäsenkuntana ostettavista palveluista, sekä Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymältä ostettavista palveluista. Kuntalaiset käyttävät ensisijaisesti Kuopion yliopistollisen sairaalan ja Iisalmen sairaalan erikoissairaanhoidon palveluja.

Ensihoito on Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri/Kuopion yliopistollinen sairaala/Ensihoitokeskuksella. Ensivastesopimus Rautavaaran kunnalla on Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kanssa.

Taulukko 24: Erikoissairaanhoito yhteensä

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Toimintamenot	3 242 000	3 178 137	2 785 152	63 863 2 %	456 848 16 %	29 747	29 747
Toimintatulot	11 800			11 800 #JAKO/0!	11 800 #JAKO/0!	0	0
Netto	3 230 200	3 178 137	2 785 152	52 063 2 %	445 048 16 %	29 747	29 747

Taulukko 25: Erikoissairaanhoito euroa per asukas

	Toimintakulut netto:		ERIKOISSAIRAANHOITO		
	TA 2022	TA 2021	TP 2020	TS 2023	TS 2024
Euroa per asukas	2 076	2 015	1 739	19	20
Asukasmäärä	1 556	1 577	1 602	1533	1512

Taulukko 26: Erikoissairaanhoidon sisäiset erät

	TA 2022 (€)	TA 2021 (€)	TP 2020 (€)	Muutos TA 2021 (€ ja %)	Muutos TP 2020 (€ ja %)	TS 2023 (€)	TS 2024 (€)
Sisäiset menot	7 544	8 350	7 544	-806 -10 %	0 0 %		
Sisäiset tulot				0 #JAKO/0!	0 #JAKO/0!		
Netto	7 544	8 350	7 544	-806 -10 %	0 0 %	0	0
Poistot				-	-	-	-

4 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Talousarvion tuloslaskelmaosa laaditaan tilinpäätöksen tuloslaskelman tapaan vähennyslaskukaavan muotoon ja tuloslaskelmaosan välituloksina esitetään toimintakate ja vuosikate. Tuloslaskelmaosan viimeisenä rivinä esitetään tilikauden tulos, mikä siirretään taseeseen kertyneeseen yli-/alijäämään.

Tuloslaskelma rakentuu seuraavasti: Toimintakate -14 348 439 euroa ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 5 887 000 euroa. Verotuloarvio pohjautuu Kuntaliiton ennusteeseen, jossa on huomion arvoista, että vuoden 2022 verotulot laskevat vuodesta 2021 satoja tuhansia, eli merkittävästi. Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän yhteensä 8 367 989 euroa. Valtionosuudet ovat vaihdelleet merkittävästi viime vuosina ja nyt niiden arviointia on vaikeuttanut koronaviruspandemia. Myös valtionosuuksissa on merkittävää laskua viime vuodesta. Vuosien 2023–2024 valtionosuusarvio

perustuu julkaistuun kuntatalousohjelmaan ja ohjelmassa esitettyihin painelaskelmiin. Rahoituseriä arvioidaan kertyvän nettomääräisesti noin 248 000 euroa. Korkotuottoihin ja -kuluihin sisältyvät mm. korot otto- ja antolainoista ja talletuksista.

Vuosikate 154 550 euroa on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos. Tuloslaskelmassa vuosikatteen tulisi kattaa poistot eli pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyyttä arvioidaan ensisijaisesti investointien ja lainanlyhennysten suhteen. Vuonna 2022 vuosikate ei riitä kattamaan poistoja.

Tilikauden tulos on -630 545 euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tulos siirretään taseeseen ja se kerryttää yli-/alijäämää. Terveessä taloudessa tilikauden tuloksen tulisi riittää lainojen lyhennyksiin ja mielellään osittain tai kokonaan uusiin investointeihin. Alijäämäisessä talousarviossa näin ei toteudu.

Taloussuunnitelma, jonka osa tuloslaskelma on, ei ole kuntalain (410/2015) 110 § 3 momentin mukainen, koska se ei ole kolmen vuoden suunnitelmakaudella tasapainossa tai ylijäämäinen. Vuosiin 2023 ja 2024 liittyy kuitenkin hyvinvointialueuudistuksen vuoksi merkittävää epävarmuutta. Uudistus mullistaa kuntien rahoitusjärjestelmän, kun yli puolet verotuloista ja kaksi kolmannesta valtionosuuksista siirretään hyvinvointialueiden rahoittamiseen.

TULOS LASKELMA	TP 2019 Euroa	TP 2020 Euroa	TA2021 Euroa	TA2022 Euroa	TS 2023 Euroa	TS2024 Euroa
Toimintatuotot yhteensä	2 770 727	3 045 958	3 193 741	3 072 773	2 279 034	2 221 934
Myyntitulot	1 131 223	1 342 430	1 368 072	972 113	794 233	794 233
Maksutulot	433 751	410 143	448 650	653 620	54 220	54 220
Tuet ja avustukset	237 355	235 197	287 995	317 371	205 021	147 921
Muut toimintatulot	968 398	1 058 188	1 089 024	1 129 669	1 225 560	1 225 560
Toimintakulut yhteensä	-16 085 179	-15 335 420	-16 790 650	-17 421 212	-6 799 864	-6 826 541
Henkilöstökulut	-6 917 350	-6 907 452	-7 305 596	-7 777 400	-3 772 412	-3 830 569
Palvelujen ostot	-7 331 339	-6 591 269	-7 756 505	-7 987 789	-1 717 069	-1 692 469
Ain. tarv. ja tavarat	-1 065 466	-1 007 734	-1 125 317	-1 029 035	-894 220	-894 220
Avustukset	-554 998	-577 567	-387 950	-369 550	-191 600	-191 600
Muut toimintakulut	-216 026	-251 398	-215 282	-257 438	-224 563	-217 683
Toimintakate	-13 314 452	-12 289 462	-13 596 909	-14 348 439	-4 520 830	-4 604 607
Verotulot	5 624 090	5 801 568	6 328 000	5 887 000	3 611 000	3 609 000
Kunnallisvero	3 740 014	3 673 690	3 836 000	3 701 000	1 883 000	1 899 000
Kiinteistövero	436 958	421 477	464 000	449 000	449 000	449 000
Yhteisövero	1 447 118	1 706 401	2 028 000	1 737 000	1 279 000	1 261 000
Valtionosuudet	7 966 829	8 818 887	8 597 642	8 367 989	580 509	829 000
Sos. ja terv. toimi						
Opetus ja kultt.						
Yleinen						
Harkinnanvarain.						
Rahoitustulot ja -kulut	244 144	233 571	245 000	248 000	253 000	253 000
Korkotulot	70 634	70 100	79 000	70 000	70 000	70 000
Muut rahoitustulot	241 753	248 241	237 000	239 000	239 000	239 000
Korkokulut	-67 403	-63 880	-70 000	-60 000	-55 000	-55 000
Muut rahoituskulut	-840	-20 890	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	520 611	2 564 564	1 573 733	154 550	-76 321	86 393
Poistot ja arvonalent.						
Suunn. muk. poistot	-879 607	-924 153	-924 799	-785 095	-789 806	-788 962
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
Tilikauden tulos	-358 996	1 640 411	648 934	-630 545	-866 127	-702 569

5 Investointiosa

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Hankkeet ja hankeryhmät voidaan ryhmitellä tarvittaessa toimielimittäin ja tehtävittäin. Investointiosa on sitova valtuustoon nähden hankkeittain nettomääräisenä. Usealle vuodelle ajoittuvassa investointihankkeessa valtuusto voi antaa hankkeen perusteluissa hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin eri vuosien kesken kokonaiskustannusarvion rajoissa jos hankevastaava tätä hakee.

Jos investointeja on rahoitettu esimerkiksi leasingilla tai elinkaarimallilla, vuokratuloja ei merkitä investointiosaan vaan käyttötalouteen. Talousarviossa on huomioitava myös kuntakonsernin vastuut ja veloitteet, jolloin ko. hankkeet kuvataan tekstiosassa ja arvioidaan kokonaisvastuut, joihin kunta sitoutuu. Investointien aktivointiraja on 10 000 euroa, jota pienemmät hankinnat merkitään pääsääntöisesti käyttötalospuolelle.

Rautavaaran kunta on investoinut runsaasti menneinä vuosina. Esimerkiksi vuosina 2017–2015 investoinnit olivat 1 446 512 euroa, 1 822 798 euroa, ja 3 163 748 euroa. Vuoden 2021 talousarvion investointimääräraha on tällä hetkellä 704 970 euroa. Kuitenkin monitoimitalon sadevesi- ja iv-järjestelmän peruskorjaus tulee siirtymään pääosin vuodelle 2022. Tästä syystä vuoden 2021 investoinnit tulevat toteutumaan suunniteltua pienempänä ja monitoimitalon remontti näkyy suurena investointina vasta vuonna 2022. Siksi vuoden 2022 investointimääräraha on nettomääräisesti 750 930 euroa. Tulevina vuosina rahamääräistä investointitasoa on laskettava vastaamaan kunnan maksukykyä ja niin, että investoinnit pystyttäisiin kattamaan suurelta osin tulo-rahoituksella. Näin ollen suunnitelmavuosilla 2023 ja 2024 investointimääräraha on merkittävästi vuotta 2022 pienempi.

Kaikkiin investointisuunnitelmahankkeisiin saatavat avustukset ja muu ulkopuolinen rahoitus tulee selvittää ja mahdollisuuksien mukaan hakea, jolloin investoinnin nettokustannus jää pienemmäksi kuin investointiosassa on arvioitu.

Kunta on budjetoinut ensi vuodelle tonttien myyntituloja 5 000 euroa, ja sama tavoite on asetettu myös suunnitelmavuosille 2023 – 2024. Investointisuunnitelmaan on varattu myös kiinteistöjen lämpöliittymismaksuihin 13 200 euroa kaikille suunnitelmavuosille. Myös Metsäliitto-osuuskunnan korkotulo näkyy investointiohjelmassa investointina kaikkina suunnitelmavuosina, sillä korkotulo sijoitetaan lisäosuuksiin kasvamaan korkoa korolle, eikä tulouteta pankkitilille.

Kunta investoi myös useisiin automaattiseen tietojenkäsittelyyn, tietoteknisiin laitteisiin ja koneisiin, sekä ohjelmistoihin liittyviin hankintoihin eri palvelualueille, jotka ovat kuitenkin euromääräisesti pieniä.

Jääkiekkokaukalo uusitaan vuonna 2021 mutta pukukopin toteutus jää vuodelle 2022, joten sille on varattu nettomääräisesti 5 608 euroa.

Suunnitelmavuosilla 2023–2024 suunnitellaan mm. Saarelan sillan uusimista. Suunnitelmia, selvityksiä ja alustavia toimenpiteitä Kiparin ulkoilun alueen ja Jokisuunniemen ynnä muiden matkailuun sopivien alueiden kehittämiseksi matkailua ja matkailuliiketoimintaa palvelevaksi tullaan tekemään jo vuonna 2022, ja vuosien 2023 ja 2024 määräraharavetta tullaan arvioimaan suunnitelmien valmistuttua. Vuodelle 2022 varataan nettomääräisesti 13 580 euroa Kiparin näköalatornin uusimiseen ja alueen kehittämiseen, sillä hanketta ei ehditty toteuttaa loppuun vuoden 2021 aikana.

Siivouspalvelun kalustoa uusitaan tarpeen mukaan 8 000 eurolla. Kirjaston valaisinjärjestelmän uusimiseen on varattu 10 000 euroa ja kunnan yhteiskäyttöauton uusimiseen ja muihin ajoneuvohankintoihin 13 000 euroa.

Rahamääräisesti merkittävin investointi ensi vuonna on monitoimitalon sadevesi- ja ilmanvaihtojärjestelmän peruskorjaus, joka yhdistetään aurinkosähkön talteenottohankkeen (Hinku-hanke) kanssa. Tämä hanke on siirtynyt jo useampaan otteeseen ja sille oli varattu määräraha myös vuodelle 2021. Hanke ei toteudu vuonna 2021, joten vuodelle 2021 varatut määrärahat siirtyvät vuodelle 2022. Hankkeen suunnittelussa investoinnin kustannus on tarkentunut ja kustannusarvio on kasvanut alkuperäisestä mm. suunnitelmista puuttuneiden rakennusurakkatöiden ja yleisen kustannustason ja rakennustarvikkeiden hintojen nousun vuoksi. Myös muiden kiinteistöjen ilmanvaihtoon tehdään suunnittelukaudella korjauksia yhteensä 45 000 eurolla, jotka tähtäävät kiinteistöjen käyttöään jatkamiseen ja sisäilmanlaadun parantamiseen.

Rautavaaran kunta huomioi myös kuntalaistensa muuttuvat tarpeet ja muuttaa omistamiaan huoneistoja esteettömiksi. Näin ne sopivat myös liikuntarajoitteisille ja mahdollistavat pitempään kotona asumisen ja palvelujen saannin omaan kotiin. Tähän investointiin on varattu vuosittain rahaa koko suunnitelmakaudelle 55 000 euroa.

Kaavateiden suunnitteluun, peruskorjaukseen ja valaistukseen on suunniteltu määrärahaa yhteensä 310 000 euroa vuosille 2022–2024.

Vesi- ja viemärlaitos on kirjanpidollisesti eriytetty oma taseyksikkönsä, joten siksi myös sen investoinnit on eritelty muista kunnan investoinneista. Vesi- ja viemärlaitoksen viemärikaivojen uusimiseen on varattu vuosille 2022, 2023 ja 2024 10 000 euroa per vuosi. Kiinteistösulkujen uusimiseen on varattu 10 000 euroa per jokainen suunnitelmavuosi, ja vesi- ja viemäriverkon uusimiseen on varattu vuodelle 2023 30 000 euroa.

Investointiohjelma

Investoinnit yhteensä:	Käyttö 2021				
	TA 2021	17.11.2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Menot	809 390	187 387	846 350	424 350	244 350
Tulot	104 420	6 430	95 420	55 000	5 000
Netto	704 970	180 957	750 930	369 350	239 350

Investointiohjelma**Käyttö 2021****Kunnanhallitus ja lautakunnat**

	TA 2021	17.11.2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
009000 Tonttien myynti					
Menot					
Tulot	5 000	6 430	5 000	5 000	5 000
Netto	-5 000	-6 430	-5 000	-5 000	-5 000
009253 Liikuntapaikat Jääkiekkokaukalo					
Menot	30 000	2 123	8 000		
Tulot / mahdollinen avustus 30%	9 000		2 400		
Netto	21 000	2 123	5 608		
009125 Ohjelmistohankinnat (Omni) perusturvapalvelut					
Menot	25 000				
Tulot					
Netto	25 000				
009042 Tietokonehankinnat hallinto					
Menot	5 000	11 307	11 500		
Tulot					
Netto	5 000	11 307	11 500		
009058 Ohjelmistohankinnat (työajanseuranta, asiahallintajärjestelmä, F-secure lis.) hallinto					
Menot	38 000	19 724	2 000		
Tulot					
Netto	38 000	19 724	2 000		
009352 Lukion tietokoneiden uusinta					
Menot	10 200	5 720			
Tulot					
Netto	10 200	5 720			
009353 Koulun kotitalousluokan kalustohankinnat					
Menot	13 000	0			
Tulot					
Netto	13 000	0			
009236 Saarelan silta					
Menot				150 000	
Tulot / mahdollinen avustus				50 000	
Netto				100 000	
009010 Kiinteistöjen lämpöliittymismaksut/RLO					
Menot	13 200	11 500	13 200	13 200	13 200
Tulot					
Netto	13 200	11 500			
009354 Koulutoimen AV-laitehankinnat					
Menot			6 500		
Tulot					
Netto			6 500		

Investointiohjelma**Käyttö 2021****Kunnanhallitus ja lautakunnat**

	TA 2021	17.11.2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
009317 Päiväkodin wc-remontti					
Menot	12 000	0			
Tulot					
Netto	12 000	0			
009362 Kirjastoverkko Rutakkoon liittyminen					
Menot	12 000	10 960			
Tulot					
Netto	12 000	10 960			
009200 Metsäliitto osuuskunta lisäosuudet					
Menot	1 150	0	1 150	1 150	1 150
Tulot					
Netto	1 150	0	1 150	1 150	1 150
009359 Hoitajakutsujärjestelmän uusiminen					
Menot	40 000	0			
Tulot					
Netto	40 000	0			
009356 Siivouspalvelun laitehankinnat					
Menot	10 000	0	8 000		
Tulot					
Netto	10 000	0			
009358 Ruokapalvelun laitehankinnat					
Menot	20 000	0			
Tulot					
Netto	20 000	0			
009266 Kiparin ulkoilun alueen ja Jokisuunniemen ym. lähivirkistysalueen ja matkaparkin kehitt.					
Menot			30 000		
Tulot					
Netto			30 000		
009324 Huoneistojen muuttaminen esteettömiksi					
Menot	55 000	59 860	55 000	55 000	55 000
Tulot					
Netto	55 000	59 860	55 000	55 000	55 000
9323 Kirjaston valaisimien uusiminen					
Menot			10 000		
Tulot					
Netto			10 000		
009234 Ajoneuvoinvestoinnit					
Menot			13 000		
Tulot					
Netto			13 000		

Investointiohjelma**Käyttö 2021**

Kunnanhallitus ja lautakunnat	TA 2021	17.11.2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
009312 Monitoimitalon sadevesi- ja iv-järjestelmän peruskorjaus sekä Hinku-hanke					
Menot	370 000	5 197	555 000		
Tulot	40 000		40 000		
Netto	330 000	5 917	515 000		
009267 Kaavateiden suunnittelu ja peruskorjaus					
Menot			10 000	100 000	100 000
Tulot					
Netto			10 000	100 000	100 000
009242 Kaavatiet katuvalot					
Menot			20 000	40 000	40 000
Tulot					
Netto			20 000	40 000	40 000
009255 Kiparin näköalatorni					
Menot	100 840	20 126	64 000		
Tulot / mahdollinen avustus	50 420	0	50 420		
Netto	50 420	20 126	13 580		
009326 Kiinteistöjen sisäilmanlaadun parantaminen / IV-remontti					
Menot	30 000	11 130	15 000	15 000	15 000
Tulot					
Netto	30 000	11 130	15 000	15 000	15 000

Investointiohjelma**Käyttö 2021**

Vesi- ja viemärilaitos	TA 2021	17.11.2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
009813 Ylävesisäiliön kattoremontti					
Menot	4 000	35	4 000		
Tulot					
Netto	4 000	35	4 000		
009801 Viemäriverkoston viemärikaivojen uusinta					
Menot	10 000	5 270	10 000	10 000	10 000
Tulot					
Netto	10 000	5 270	10 000	10 000	10 000
009840 Kiinteistösulkujen uusinta					
Menot	10 000	10 307	10 000	10 000	10 000
Tulot					
Netto	10 000	10 307	10 000	10 000	10 000
009800 Vesi- ja viemäriverkoston uusiminen					
Menot				30 000	
Tulot					
Netto				30 000	
009832 Jätevesilaitoksen varavoima					
Menot		14 128			
Tulot					
Netto		14 128			

6 Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoitusosa esitetään vähennyslaskukaavan muodossa. Välisummana esitetään Toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Alijäämäinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Mainitun välisumman ja rahoituksen rahavirran yhteen laskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoituslaskelma on keskeinen osa kunnan talousarviota ja tilinpäätöstä. Sen avulla kootaan tulorahoitus (käyttötalous netto), investoinnit sekä pääomarahoitus (lainojen lisäykset ja lainojen lyhennykset) yhteen laskelmaan.

Rautavaaran kunnan toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2017 ylijäämäinen ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2010 tilinpäätöksen. Toiminnan ja investointien rahavirta on ollut sen jälkeen positiivinen (ylijäämäinen), mikä tarkoittaa, että toteutetut investoinnit on rahoitettu kokonaan tulorahoituksella, ei velanotolla. Vuoden 2022 talousarvio on toiminnan ja investointien rahavirran osalta kuitenkin negatiivinen noin -596 000 euroa, eli investoinnit katetaan velkarahalla tai kassavaroja supistamalla.

Vuosi 2017 oli ensimmäinen milloin kunnan pitkäaikaiset lainat vähenevät, eli velkaantuminen laski, sitten tilinpäätöksen 2012. Siitä lähtien pitkäaikaiset lainat ovat vähentyneet joka vuosi ja talousarviovuonna 2022 pitkäaikaiset lainat vähenevät edelleen. Vuonna 2022 on arvioitu otettavan lyhytaikaista lainaa, mutta siitä huolimatta myös edelleen kokonaislainamäärä laskee. Taloussuunnitelmakauden vuosina 2023 ja 2024 kokonaislainamäärän on arvioitu vuonna 2023 kasvavan mutta vuonna 2024 hieman laskevan.

Kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi ja joustavuuden lisäämiseksi rahoituslaskelmaan vuodelle 2022 on budjetoitu lyhytaikaisten lainojen lisäykseksi 1 000 000 euroa. Tämä on tarkoitettu taloussuunnittelun työkaluksi ja siirtämään mahdollista rahoitustarvetta tilikauden vaihteen yli niin, että kunnalla voi olla lyhytaikaista lainaa myös tilinpäätöksessä. Lyhytaikainen laina tuo joustavuutta ja liikkumavaraa talousarviolainojen kilpailuttamisen, maksamisen ja nostamisen suhteen. Nykyisessä markkinatilanteessa lyhytaikainen laina on myös talousarviolainaa edullisempaa. Lyhytaikaista lainaa ei nosteta, ellei sille ole edellä esitettyä tarvetta.

Rahoituslaskelmaan ei ole muutettu vuoden 2021 talousarviotietojen osalta investointien ja lyhytaikaisten lainojen osuutta. Tiedossa kuitenkin on, että vuodelle 2021 talousarvioon varattua 1 000 000 euron lyhytaikaista lainaa ei tulla nostamaan, sillä suunnitellut investointimenot tulevat olemaan pienemmät kuin vuoden 2021 talousarviossa on arvioitu, jolloin lainarahalle ei ole tarvetta.

Vuoden 2022 talousarvion vaikutus kunnan maksuvalmiuteen on noin -898 000 euroa negatiivinen, mutta kunnan kassatilanne on viivästyneiden investointimenojen vuoksi poikkeuksellisen hyvä, ja kunnan maksuvalmius jää rahoituslaskelman mukaan edelleen hyvälle tasolle. Vuosien 2023 ja 2024 kunnan maksuvalmiuden ja kassatilanteen muutokset ovat rahoituslaskelman mukaan pienemmät ja muutos on nettomääräisesti positiivinen.

RAHOITUSLASKELMA	TP2019	TP2020	TA20201	TA2022	TS2023	TS2024
Toiminnan rahavirta	601 606	2 499 926	1 573 733	154 550	-76 321	86 393
Vuosikate	520 611	2 564 564	1 573 733	154 550	-76 321	86 393
Satunnaiset erät						
Tulorahoituks. korj.erät	80 995	-64 638				
Investointien rahavirta	-498 479	-799 052	-677 050	-750 930	-369 350	-239 350
Investointimenot	-524 717	-809 432	-753 550	-846 350	-424 350	-244 350
Rahoitusos. inv. men.	20 332		71 500	90 420	50 000	
Pysyvien vast. hyöd.	5 906	10 380	5 000	5 000	5 000	5 000
luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	103 127	1 700 874	896 683	-596 380	-445 671	-152 957
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauks. muutokset						
Antolainasaam. lis.						
Antolainasaam. väh.			7 500			
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000				1 500 000	500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 330 634	-1 432 666	-1 432 666	-1 436 966	-941 266	-656 083
Lyhytaik.lainojen lisäys			1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Lyhytaik.lainojen väh					-1 000 000	-1 000 000
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalm. muutokset	-13 575	-173 010	105 397	135 014	135 014	135 014
Rahoituksen rahavirta	-344 209	-1 605 676	-319 769	-301 952	693 748	-21 069
Vaikutus maksuvalmiuteen	-241 082	95 198	576 914	-898 332	248 077	-174 026

7 Talousarvion sitovuus ja toimintavaltuudet

Käyttötalouden osalta meno- ja tuloarviot ovat sitovia valtuustoon nähden tulosalueittain nettomääräisinä. Talousarviovuoden aikana menojen mahdollisesti ylittyessä tai tulojen alittuessa valtuustolle esitettävälle määrärahamuutokselle on esitettävä kate jo valtuustokäsittelyyn.

Investointiosa on sitova valtuustoon nähden hankkeittain nettomääräisenä. Usealle vuodelle ajoittuvassa investointihankkeessa valtuusto voi antaa hankkeen perusteluissa hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin eri vuosien kesken kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Tuloslaskelmaosan osalta valtuustoon nähden sitovia eriä ovat:

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Rahoituserät
- Satunnaiset erät, ja
- Tilinpäätössiirrot.

Rahoitusosan osalta valtuustoon nähden sitovia eriä ovat:

- Antolainasaamisten muutokset nettomääräisenä
- Pitkäaikaisten lainojen muutokset nettomääräisenä, ja
- Lyhytaikaisten lainojen muutokset nettomääräisenä.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat tulosalueensa käyttösuunnitelmat tilikartan tasolla neljä, sekä päättävät talousarvioon varattujen määrärahojen käyttämisestä hallintosäännön mukaisesti.

Lautakunnat myös päättävät tulosalueensa määrärahojen siirrosta ns. tasojen neljä välillä ja tulosalueen tulosvastuullinen viranhaltija kustannuspaikkojen välillä.

Tulosalueen tulosvastuulliset viranhaltijat hyväksyvät käyttösuunnitelmat kustannuspaikkatasolla ja päättävät määrärahojen käytöstä hallintosäännön mukaisesti.

Kunnanhallituksen toimintavaltuudet hallintosäännön 7 §:n mukaisissa asioissa:

1. kiinteän omaisuuden ja rakennusten ostaminen, myyminen ja vaihtaminen 1 000 000 euroon saakka
2. irtaimen omaisuuden ja osakkeiden ostaminen, myyminen ja vaihtaminen 1 000 000 euroon saakka
3. tavaroiden ja palvelujen hankkiminen ja myyminen 1 000 000 euroon saakka
4. rakennusten ja rakennelmien vuokraaminen kunnan käyttöön 1 000 000 euroon saakka
5. lainan antaminen tytäryhteisöille ja muille yhteisöille omat pääomanehtoiset sijoitukset yhtiöihin (mm. osallistuminen osakeantoihin) kunnanvaltuuston hyväksymien omistajapolitiikan linjausten mukaisesti 1 000 000 euroon saakka
6. rakennus- ja laitehankkeiden tarveselvitysten sekä hankesuunnitelman ja kustannusarvion hyväksyminen 1 000 000 euroon saakka
7. rakennus- ja laitesuunnitelmien hyväksyminen 1 000 000 euroon saakka
8. vahingonkorvausvaatimusten ratkaiseminen, kun vaadittu korvaus on enintään 1 000 000 euroa
9. maankäytösopimusten hyväksyminen kunnanvaltuuston hyväksymien yleisten perusteiden mukaisesti 1 000 000 euroon saakka (MRL 91 b §), kehittämiskorvauksen määrääminen ja sille suoritettava korko (MRL 91 g §)
10. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 1 000 000 euroon saakka

Hyvinvointilautakunnan toimintavaltuudet hallintosäännön 11 §:n mukaisissa asioissa:

1. tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen palvelualueellaan 100 000 euroon saakka
2. palvelualueen merkittävät sopimukset 100 000 euroon saakka
3. vahingonkorvausvaatimusten ratkaiseminen enintään 100 000 euroon saakka
4. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 100 000 euroon saakka

Elinvoimalautakunnan toimintavaltuudet hallintosäännön 13 §:n mukaisissa asioissa:

1. tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen palvelualueellaan 100 000 euroon saakka
2. palvelualueen merkittävät sopimukset 100 000 euroon saakka
3. vahingonkorvausvaatimusten ratkaiseminen enintään 100 000 euroon saakka

4. maankäyttösopimusten hyväksyminen valtuuston hyväksymien yleisten perusteiden mukaisesti 100 000 euroon saakka (MRL 91 b §)
5. kiinteän omaisuuden myyminen, ostaminen ja vaihtaminen 100 000 euroon saakka
6. maankäyttösopimusten hyväksyminen kunnanvaltuuston hyväksymien yleisten perusteiden mukaisesti 100 000 euroon saakka (MRL 91 b §)
7. muun yleisen alueen kuin kadun suunnitelmat, kun suunnitelman kustannusarvio on enintään 100 000 euroa (MRL 90 §)
8. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 100 000 euroon saakka

Perusturvalautakunnan toimintavaltuudet hallintosäännön 15 §:n mukaisissa asioissa:

1. tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen palvelualueellaan 100 000 euroon saakka
2. palvelualueen merkittävät sopimukset 100 000 euroon saakka
3. vahingonkorvausvaatimusten ratkaiseminen enintään 100 000 euroon saakka
4. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 100 000 euroon saakka

Kunnanjohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 19 §:n mukaisissa asioissa:

1. irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 10 000 euroon saakka
2. vahingonkorvausvaatimusten ratkaiseminen, kun vaadittu korvaus on enintään 10 000 euroa
3. sopimusten hyväksyminen päätäntävaltaansa kuuluvissa asioissa 10 000 euroon saakka
4. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 2 000 euroon saakka

Hallintojohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 21 §:n mukaisissa asioissa:

1. irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 10 000 euroon saakka
2. sopimusten hyväksyminen päätäntävaltaansa kuuluvissa asioissa 10 000 euroon saakka
3. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 2 000 euroon saakka

Hallintojohtajan toimintavaltuudet hyvinvointipalveluiden palvelualueella hallintosäännön 22 §:n mukaisissa asioissa:

1. palvelualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 20 000 euroon saakka
2. sopimusten hyväksyminen 20 000 euroon saakka
3. kunnan edustaminen tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa, kun edustettavaan asiaan liittyvä vastuu, arvo tai merkitys on olennainen palvelualueen kannalta
4. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 2 000 euroon saakka

Rehtorin toimintavaltuudet hallintosäännön 23 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 5 000 euroon saakka
2. vastualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 5 000 euroon saakka

Päiväkodinjohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 24 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 2 000 euroon saakka
2. vastualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 2 000 euroon saakka *

Kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattorin toimintavaltuudet hallintosäännön 25 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 2 000 euroon saakka
2. vastualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 2 000 euroon saakka *

Elinvoimajohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 26 §:n mukaisissa asioissa:

1. palvelualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 10 000 euroon saakka
2. sopimusten hyväksyminen 10 000 euroon saakka
3. kunnan edustaminen tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa, kun edustettavaan asiaan liittyvä vastuu, arvo tai merkitys on olennainen palvelualueen kannalta
4. liike-, teollisuus-, toimisto- ja muiden vastaavien muuhun kuin asuinkäyttöön tarkoitettujen tilojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden sekä mainittuun käyttöön, tarkoitettujen rakennusten (ilman maapohjaa) ostaminen ja myyminen 10 000 euroon saakka
5. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 2 000 euroon saakka

Rakennustarkastajan toimintavaltuudet hallintosäännön 27 §:n mukaisissa asioissa:

1. lupa- ja viranomaisyksikön irtaimen omaisuuden poistamista tai luovuttamista käytettäväksi sekä tavaroiden ja palvelujen hankinta ja myynti 2 000 euroon saakka *

Siivouspalvelupäällikön toimintavaltuudet hallintosäännön 28 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 2 000 euroon saakka
2. vastuualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 2 000 euroon saakka *

Ruokapalvelupäällikön toimintavaltuudet hallintosäännön 29 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 2 000 euroon saakka
2. vastuualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 2 000 euroon saakka *

Perusturvajohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 30 §:n mukaisissa asioissa:

1. palvelualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 30 000 euroon saakka
2. sopimusten hyväksyminen 30 000 euroon saakka
3. kunnan edustaminen tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa, kun edustettavaan asiaan liittyvä vastuu, arvo tai merkitys on olennainen palvelualueen kannalta
4. hankkeiden omarahoitusosuuden hyväksyminen 2 000 euroon saakka

Sosiaalityöntekijän toimintavaltuudet hallintosäännön 31 §:n mukaisissa asioissa:

1. vastuualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 10 000 euroon saakka

Vanhustyönjohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 33 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 10 000 euroon saakka
2. vastuualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 10 000 euroon saakka

Vastaavan sairaanhoitajan toimintavaltuudet hallintosäännön 33 §:n mukaisissa asioissa:

1. sopimusten hyväksyminen 2 000 euroon saakka
2. vastuualueensa irtaimen omaisuuden poistaminen tai luovuttaminen käytettäväksi sekä tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja myyminen 2 000 euroon saakka *

Kunnanjohtajan ja hallintojohtajan toimintavaltuudet hallintosäännön 136 §:n mukaisissa asioissa

1. Kunnanjohtajalla ja hallintojohtajalla on edustaessaan kuntaa tuomioistuimissa oikeus sopia tuomioistuimessa vireillä oleva riita-asia 10 000 euroon saakka

* Lisäksi olemassa olevan puite- tai hankintasopimuksen sisällä tavanomaisen tavaran tai palvelun hankkiminen 4 999 euroon saakka tai jo olemassa olevien ohjelmistojen vaadittavat päivitykset 4 999 euroon saakka

Hallintosäännön 2 §:n mukaan uudet tai laajennettavat palvelut vaativat toimielimen päätöksen talousarviossa annettujen toimintavaltuuksien mukaisesti. Uudet tai Laajennettavat palvelut edellyttävät kunnanhallituksen lupaa, jos niitä ei ole mahdollista hyväksyä talousarvion puitteissa.

Toimintavaltuuksissa mainitut euromäärät ovat ilman arvonlisäveroa.

Hankinnoista on tehtävä aina asianomaisen viranomaisen päätös hallintosäännön ja talousarviossa annettujen toimivaltuuksien puitteissa. Tavanomaiseen työhön kuuluvista hankinnoista ei tehdä erillistä viranhaltijapäätöstä. Tavanomaisiksi hankinnoiksi katsotaan alle 1 000 euron hankinnat tai olemassa olevan puite- tai hankintasopimuksen sisällä tavanomaisen tavaran tai palvelun hankkiminen alle 5 000 euron hankinnoissa tai jo olemassa olevien ohjelmistojen vaadittavat päivitykset alle 5 000 euron hankinnoissa.